INFORMACJA O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU WAŁBRZYSKIEGO za rok 2018

Wałbrzych, dnia 21 marca 2019 r.

Wstęp

Poniższe opracowanie obejmuje wyniki kontroli z terenu powiatu wałbrzyskiego objętego nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w 2018 roku.

Ogółem liczba obiektów podlegających kontroli w 2018 roku na terenie powiatu wałbrzyskiego wynosiła 1081, a porównawczo w mieście Wałbrzychu 1975,.

Działalność kontrolno-represyjna oraz w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego łącznie:

Liczba kontroli	Liczba decyzji merytorycznych	Liczba decyzji płatniczych	Nałożono mandatów ogółem	na kwotę złotych	Liczba wydanych postanowień	Liczba wystawionych tytułów wykonawczych	Liczba wniosków o ukaranie
2235	**566**	**367**	**80**	**24600,00**	**118**	**5**	**0**

Liczba wykonanych badań	Liczba oznaczeń chemicznych	Liczba oznaczeń fizycznych	Liczba oznaczeń mikrobiologicznych
7347	**2908**	**4398**	**6733**

Wykaz placówek nadzorowanych przez Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu:

Powiat ziemski

1) Zespół Szkół im. M. Skłodowskiej-Curie w Szczawnie-Zdroju, ul. Kolejowa 2, 58-310 Szczawno-Zdrój,
2) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Nowym Siodle, Nowe Siodło 73, 58-350 Mieroszów,
3) Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. UNICEF w Walimiu, ul. Nowa Kolonia 9, 58-320 Walim,
4) Dom Dziecka w Jedlinie-Zdroju, ul. Chojnowska 12, 58-330 Jedlina-Zdrój,
5) Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Dom Dziecka „Catharina" w Nowym Siodle, Nowe Siodło 73A, 58-350 Mieroszów,
6) Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wałbrzychu, Al. Wyzwolenia 24, 58-300 Wałbrzych.

W opracowaniu ujęto:

I. Działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego…….……4

II. 1. Ocena jakości wody na terenie powiatu wałbrzyskiego…… 5
2. Stan sanitarny miast i terenów wiejskich……...18

III. Nadzór nad warunkami pracy w zakładach pracy:
1. Ocena środowiska pracy……..……...19
2. Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi…….22

IV. Placówki nauczania i wychowania.....23

V. Zakłady produkcji żywności, żywienia i obrotu środkami spożywczymi oraz wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością……..……... 29

VI. Podmioty lecznicze…….....31
1. Informacja o stanie sanitarnym placówek działalności leczniczej
2. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych.....33

VII. Ocena stanu sanitarno-technicznego obiektów wczasowo-turystycznych
1. Baza noclegowa……...……...……35
2. Baseny kryte i odkryte...……..……...36
3. Obiekty PKP……...38

VIII. Ocena stanu sanitarno-technicznego innych obiektów użyteczności publicznej
1. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej……....……..38
2. Ustępy publiczne……...……...……..…..39
3. Wiaty przystankowe.…….……...……...…...….....39
4. Szpitale uzdrowiskowe i sanatoria……...39

Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....41

I. Działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

W roku 2018, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowano działania obejmujące:

- sprawowanie zapobiegawczego nadzoru w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, zwłaszcza nad warunkami higieny środowiska oraz higieny wypoczynku i rekreacji, przy zajmowaniu stanowisk w sprawach projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, projektów planów remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi w odniesieniu do zanieczyszczenia w ujęciach wody przeznaczonej do spożycia oraz warunków przeprowadzenia działań naprawczych w odniesieniu do szkody w środowisku w ujęciach wody przeznaczonej do spożycia oraz wody w kąpieliskach.
- sprawowanie zapobiegawczego nadzoru w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych nad warunkami higieny środowiska, higieny pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, warunkami higieniczno-sanitarnymi udzielania świadczeń zdrowotnych i warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia przy wydawaniu opinii na wniosek organu administracji architektoniczno - budowlanej czy na wniosek zainteresowanego podmiotu, na poszczególnych etapach realizacji inwestycji, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów objętych nadzorem bieżącym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu.

W 2018 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydał:

- 14 opinii dotyczących projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 13 opinii dotyczących potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym 12 opini o braku potrzeby przeprowadzenia oceny.
- 2 opinie dotyczące środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia,
- 20 opinii dotyczących dokumentacji projektowej,
- 20 opinii dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych,
- 16 opinii w sprawach niewymienionych powyżej.

Przeprowadzono 27 kontroli, w tym 1 w trakcie realizacji inwestycji i 1 w związku z opiniowaniem usytuowania wyrzutni powietrza na poziomie terenu.

Stan sanitarny nadzorowanego terenu w zakresie obejmującym działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ulega sukcesywnej poprawie. Wraz z rozwojem technologii i świadomością społeczną poprawia się stan techniczny i sanitarny lokali i obiektów.
Współpracę z działami merytorycznymi stacji, władzami samorządowymi i państwowymi można uznać za dobrą, służącą właściwej ocenie rozpatrywanych spraw.

Oceniając stan bezpieczeństwa sanitarnego nadzorowanego terenu należy stwierdzić, że:

- W minionym roku nie odnotowano spraw budzących konflikty społeczne. Podczas

rozpatrywania spraw uwaga skierowana była na uzasadniony interes osób trzecich i stron postępowania, a także ochronę środowiska naturalnego we wszystkich jego komponentach.

- Inwestycje realizowane ze środków UE przez gminy oraz prywatnych inwestorów, pozyskujących te środki, opiniowane/uzgadniane były bez zbędnej zwłoki przy zaangażowaniu inwestorów i stron postępowania,
- Prowadzona jest stała współpraca z jednostkami samorządowymi oraz z petentami w zakresie poprawy stanu sanitarnego istniejących obiektów użyteczności publicznej, w tym bazy gastronomicznej i turystycznej, usługowej oraz placówek kultury, oświaty i wychowania.

Powyższe miało na celu osiągnięcie założonych wymagań sanitarnych w procesie sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie nadzorowanym.
W minionym roku cele te zostały osiągnięte.

I. Ocena jakości wody na terenie powiatu wałbrzyskiego w 2018 roku

Na podstawie art. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2018 r. poz. 1152) przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne powinno zapewnić należytą jakość dostarczanej wody w sposób ciągły i niezawodny oraz badać jej jakość w ramach kontroli wewnętrznej. W myśl § 6 i § 7 nowego rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294) przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne oraz podmioty wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej są zobowiązane do prowadzenia kontroli wewnętrznej jakości wody, która obejmuje:

- prowadzenie badań jakości wody w zakresie parametrów grupy A i grupy B oraz każdorazowo po wystąpieniu okoliczności powodujących zmianę jakości wody (np. awaria, powódź, wymiana instalacji, susza, intensywne opady deszczu),
- informowanie właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz wójta (burmistrza, prezydenta) o przekroczeniach oraz o planowanych działaniach naprawczych i terminie ich realizacji,
- ustalenie w porozumieniu z właściwym państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym punktów pobierania próbek wody oraz częstotliwości ich pobierania,
- informowanie konsumentów wody o przekroczeniach dopuszczalnych wartości parametrów jakości wody oraz o związanych z nimi zagrożeniach zdrowotnych.

Rozporządzenie w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zobowiązuje również do prowadzenia kontroli wewnętrznej podmioty wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej - dla mniej niż 50 osób lub mniej niż 10 m^3/db. Zakres prowadzonych badań oraz częstotliwość poboru próbek wody dla tych obiektów należy uzgodnić z właściwym państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym.

Powyższe rozporządzenie jednoznacznie wskazuje, że odpowiedzialność za jakość

dostarczanej wody spoczywa na producencie, natomiast organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzą nadzór sanitarny w tym zakresie.

1.1. Miasto Boguszów-Gorce

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Miasto Boguszów-Gorce zaopatrywane jest w wodę z wodociągów publicznych Wałbrzych oraz Boguszów-Gorce, których zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście ze względu na pochodzenie wody – 4.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście – 11.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 15,6 tys. osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście – około 3,1 tys. m^3/db.
5. Rodzaj ujęć wody:
   - 3 ujęcia powierzchniowe – „Mała Woda" (ujęcie jazowe na rzece Bóbr w Dębrzniku), staw infiltracyjny Ptaszków I (będący częścią ujęcia Marciszów Górny), Kuźnice Świdnickie,
   - 5 ujęć podziemnych zlokalizowanych w Marciszowie Górnym, Gorzeszowie, Czarnym Borze, Starym Lesieńcu oraz Kuźnicach Świdnickich.
6. Sposób uzdatniania wody:
   - ujęcie „Mała Woda" w Dębrzniku – koagulacja siarczanem glinu, filtracja na filtrach pośpiesznych antracytowo-piaskowych, dezynfekcja chlorem gazowym,
   - ujęcie wody w Marciszowie Górnym – dezynfekcja chlorem gazowym,
   - ujęcie wody w Gorzeszowie, Czarnym Borze – brak uzdatniania,
   - ujęcie wody w Kuźnicach Świdnickich – napowietrzanie, filtracja na filtrach powolnych żwirowo-piaskowych z rudą magnezu, dezynfekcja podchlorynem sodu.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2018 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi z sieci i ujęć dla wodociągu Wałbrzych oraz Boguszów-Gorce na terenie miasta pobrano:

- 30 próbek do badań bakteriologicznych (24 próbki w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK,
  6 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 29 próbek do badań fizykochemicznych (23 próbki w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK,
  6 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 5 próbek do badań w zakresie parametrów grupy B.

Zakwestionowano 1 próbkę wody, pobraną z sieci wodociągowej przy ul. Żeromskiego 18 w Boguszowie-Gorcach (wodociąg Boguszów-Gorce), ze względu na obecność bakterii grupy coli, Escherichia coli i enterokoków oraz podwyższoną ogólną liczbę

mikroorganizmów w 22°C względem wartości zalecanej.

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku przeprowadzonych w 2018 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w mieście Boguszów-Gorce stwierdzono przekroczenia wartości parametrycznych wskaźników mikrobiologicznych w 1 próbce wody (sieć wodociągu Boguszów-Gorce). Woda nie nadawała się do spożycia przez ludzi z uwagi na występowanie w wodzie bakterii grupy coli, Escherichia coli oraz paciorkowców kałowych. Zarządca wodociągu niezwłocznie zrealizował działania naprawcze, które doprowadziły do skutecznej poprawy sanitarnej jakości wody wodociągowej. Czas występowania odnotowanego przekroczenia wyniósł 2 dni.

Obecność w wodzie bakterii Escherichia coli oraz paciorkowców kałowych jest wskaźnikiem występowania innych patogenów w wodzie i stwarza bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia jej konsumentów. Wpływ mikroorganizmów przenoszonych przez wodę na zdrowie człowieka jest zróżnicowany, tj. od łagodnych objawów nieżytu żołądkowo-jelitowego po ciężkie przypadki biegunki. Nawet krótkotrwałe przekroczenia wartości parametrycznych tych bakterii w wodzie – w przypadku spożywania jej na surowo, bez przegotowania – mogą być niebezpieczne dla zdrowia.

Bakterie grupy coli nie są wskaźnikiem występowania patogenów w wodzie, natomiast służą do oceny czystości i szczelności systemów dystrybucji wody oraz skuteczności prowadzonych procesów uzdatniania wody. Z powyższych względów należałoby wzmocnić nadzór nad prowadzonym procesem uzdatniania na ujęciu w celu wyeliminowania występowania bakterii wskaźnikowych w wodzie.

Parametr ogólna liczna mikroorganizmów nie jest uważany za wskaźnik bezpieczeństwa wody dla zdrowia i nie powinien być wykorzystywany jako wskaźnik potencjalnego szkodliwego wpływu na zdrowie człowieka. Podwyższone wartości ogólnej liczby mikroorganizmów związane jest z tworzeniem się osadów na ściankach przewodów, a przy tym dostępnością substancji odżywczych koniecznych do wzrostu bakterii, powodując wtórne zanieczyszczenie wody. Jeśli wystąpi nietypowy, szybki lub nieoczekiwany wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów, wskazane jest sprawdzenie działania całego systemu i ustalenie przyczyny wtórnego zanieczyszczenia wody.

Natomiast woda w sieci wodociągu Wałbrzych na terenie miasta Boguszów-Gorce była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

1.2. Gmina Czarny Bór

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Gmina Czarny Bór zaopatrywana jest w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych, Borówno i Grzędy Górne, których zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w gminie ze względu na pochodzenie wody – 6.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w gminie – 11.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 4 800 osób.

4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w gminie – około 960 m^3/db.
5. Rodzaj ujęć wody:
   - 2 ujęcia powierzchniowe dla wodociągu publicznego Wałbrzych („Mała Woda" – ujęcie jazowe na rzece Bóbr w Dębrzniku) oraz staw infiltracyjny Ptaszków I (będący częścią ujęcia Marciszów Górny),
   - 6 ujęć podziemnych w: Marciszowie Górnym, Marciszowie Dolnym, Gorzeszowie i Czarnym Borze (dla wodociągu publicznego Wałbrzych) oraz w Borównie i Grzędach Górnych.

6. Sposób uzdatniania wody:
   - ujęcie „Mała Woda" w Dębrzniku – koagulacja siarczanem glinu, filtracja na filtrach pośpiesznych antracytowo-piaskowych, dezynfekcja chlorem gazowym,
   - ujęcie wody w Marciszowie Górnym – dezynfekcja chlorem gazowym,
   - ujęcie wody w Marciszowie Dolnym – dezynfekcja podchlorynem sodu,
   - ujęcia wody w Gorzeszowie, Borównie, Grzędach Górnych oraz w Czarnym Borze (dla wodociągu Wałbrzych) – brak uzdatniania.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2018 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi z wodociągów publicznych Borówno, Grzędy Górne oraz Wałbrzych na terenie gminy pobrano:
- 22 próbki do badań bakteriologicznych (17 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK,
  5 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 28 próbek do badań fizykochemicznych (19 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK,
  9 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 6 próbek do badań rekontrolnych, 3 do badań w zakresie parametrów grupy B oraz 2 w ramach wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych (powtórne badanie radonu).

Zakwestionowano 6 pobranych próbek wody ze względu na przekroczenie wartości parametrycznych dla:
- żelaza w 4 próbkach (sieć wodociągowa w Jaczkowie – wodociąg Wałbrzych),
- jonów wodorowych pH w 2 próbach (sieć wodociągowa w Grzędach Górnych – wodociąg Grzędy Górne).

Ponadto w próbce wody, pobranej z sieci wodociągowej w Jaczkowie zanotowano podwyższoną wartość ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C względem wartości zalecanej.

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

Na podstawie prowadzonych w 2018 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 6 pobranych do badań fizykochemicznych próbkach wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości badanych parametrów, co skutkowało wydaniem

orzeczeń o warunkowej przydatności wody do spożycia.

Dodatkowo w jednej z próbek zanotowano podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w 22°C, niemniej podjęte przez zarządcę wodociągu działania naprawcze w krótkim terminie doprowadziły do uzyskania właściwej (zalecanej) jakości mikrobiologicznej wody.

Parametr ogólna liczna mikroorganizmów nie jest uważany za wskaźnik bezpieczeństwa wody dla zdrowia i nie powinien być wykorzystywany jako wskaźnik potencjalnego szkodliwego wpływu na zdrowie człowieka. Podwyższone wartości ogólnej liczby mikroorganizmów związane jest ze stagnacją wody i tworzeniem się osadów na ściankach przewodów, a przy tym dostępnością substancji odżywczych koniecznych do wzrostu bakterii, powodując na wtórne zanieczyszczenie wody. Jeśli wystąpi nietypowy, szybki lub nieoczekiwany wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów, wskazane jest sprawdzenie działania całego systemu i ustalenie przyczyny wtórnego zanieczyszczenia wody.

Przekraczające najwyższe dopuszczalne stężenie wartości żelaza w sieci wodociągowej w Jaczkowie utrzymywały się przez cały rok. W związku z powyższym PPIS w Wałbrzychu w 2018 r. wydał dwie decyzje o warunkowej przydatności wody do spożycia, nakazując jednocześnie zrealizowanie działań naprawczych w zakresie doprowadzenia jakości wody w wyżej wymienionej sieci wodociągowej do norm sanitarnych, jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi oraz utrzymanie w wodzie stężenia żelaza na określonym poziomie. Termin wykonania powyższych obowiązków został określony na dzień 30 czerwca 2019 r., a najwyższe dopuszczalne stężenie żelaza, jakie może wystąpić w tym okresie to 500 µg/l.

Zgodnie ze stanowiskiem ekspertów Światowej Organizacji Zdrowia, brak jest podstaw do określenia wartości stężenia żelaza w wodzie przeznaczonej do spożycia, której przekroczenie stwarzałoby zagrożenie dla zdrowia ludzi, dlatego nie proponuje się zalecanej wartości opartej na kryterium bezpieczeństwa dla zdrowia, a jedynie z uwagi na akceptowalność przez konsumenta oraz wpływ stężenia żelaza na wzrost bakterii żelazowych. Obowiązujące przepisy określają, że zawartość żelaza w wodzie przeznaczonej do spożycia nie może być większa niż 200 µg/l.

Żelazo nie stanowi problemu zdrowotnego dla konsumentów, niemniej jednak ma istotne znaczenie dla akceptowalności wody. W rozpatrywanym przypadku, jak podaje zarządca wodociągu, żelazo pojawia się w wodzie do picia w wyniku jej wtórnego zanieczyszczenia osadami wypłukiwanymi ze ścianek przewodów. Podwyższona zawartość żelaza w sieci wodociągowej może spowodować: rozwój nitkowatych bakterii żelazistych, zmianę smaku wody, wzrost jej mętności i barwy, powstawanie plam na urządzeniach sanitarnych, pranej bieliźnie, a w czasie gotowania zmianę cech fizycznych oraz wpływ na apetyczność potraw.

Zalecane jest, aby po dłuższym nieużywaniu kranów odkręcić kurki i umożliwić przez kilka minut swobodny wypływ wody, w celu usunięcia wody stagnującej w przewodach wodociągowych.

W sieci wodociągowej w Grzędach Górnych stężenie jonów wodoru (pH) poniżej dopuszczalnego zakresu (6,5-9,5) utrzymywało się przez 154 dni w 2018 r. PPIS w Wałbrzychu wydał decyzję nakazującą zrealizowanie działań naprawczych w zakresie doprowadzenia jakości wody w wyżej wymienionej sieci wodociągowej do norm sanitarnych, jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi w terminie do dnia 30

listopada 2018 r. oraz utrzymanie w wodzie stężenia jonów wodoru na poziomie minimalnym 6,10. Niestety zarządcy wodociągu w wyznaczonym terminie nie udało się przeprowadzić skutecznych działań naprawczych, wobec czego wystąpił z wnioskiem o przedłużenie terminu wykonania decyzji, co uczyniono z początkiem 2019 r. Termin wykonania powyższych obowiązków został określony na dzień 30 czerwca 2019 r., a najniższe dopuszczalne stężenie jonów wodoru, jakie może wystąpić w tym okresie to 5,8.

Obniżony odczyn stanowi naturalną cechę charakterystyczną dla wody pochodzącej z terenów górskich i nie ma bezpośredniego znaczenia dla zdrowia konsumentów – zalecane stężenie jonów wodorowych w wodzie nie zostało ustalone ze względów zdrowotnych. Jest to jednak jeden z ważniejszych parametrów eksploatacyjnych, który należy kontrolować z uwagi na przeciwdziałanie korozji. Dopuszczenie do nadmiernej korozji przewodów może wywołać wtórne zanieczyszczenie wody i wpływać niekorzystnie na jej smak oraz wygląd. Wobec powyższego należy podejmować skuteczne działania naprawcze, mające na celu osiągnięcie wartości pH w obowiązującym zakresie.

Natomiast woda w sieci wodociągu Wałbrzych zaopatrywanej z ujęcia w Marciszowie Dolnym (Witków) oraz na ujęciu i w sieci wodociągu Borówno na terenie gminy Czarny Bór była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

1.3. Miasto i gmina Głuszyca

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Miasto i gmina Głuszyca zaopatrywane są w wodę z wodociągu publicznego Głuszyca, którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście i gminie ze względu na pochodzenie wody – 3.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście i gminie – 9.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową - około 8 300 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście i gminie – około 1,17 tys. m^3/db.
5. Rodzaj ujęć wody – 2 ujęcia podziemne w Głuszycy Górnej, Grzmiącej oraz 1 ujęcie mieszane (powierzchniowe i podziemne) w Łomnicy.
6. Sposób uzdatniania wody:
   - ujęcie wody w Łomnicy – filtracja na filtrach żwirowych powolnych, dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych w wodzie wapnem hydratyzowanym,
   - ujęcie wody w Głuszycy Górnej – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych w wodzie wapnem hydratyzowanym,
   - ujęcie wody w Grzmiącej – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych w wodzie wapnem hydratyzowanym.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2018 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi z sieci i ujęć dla wodociągu publicznego Głuszyca na terenie miasta i gminy Głuszyca pobrano:

- 15 próbek do badań bakteriologicznych (12 próbek w kontroli wewnętrznej WPWiK, 3 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 16 próbek do badań fizykochemicznych (12 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK,
  4 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 2 próbki do badań w zakresie parametrów grupy B i 1 próbkę do badania rekontrolnego.

W 2018 r. jednorazowo zakwestionowano poziom chloru wolnego w wodzie z sieci wodociągowej w Łomnicy, co według wyjaśnień zarządcy wodociągu było wynikiem przerwy w dostawie energii elektrycznej. Podjęte zostały działania naprawcze w postaci intensywnego płukania sieci.

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

Na podstawie prowadzonych w 2018 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi stwierdzono incydentalne przekroczenie dopuszczalnego stężenia chloru wolnego w punkcie czerpalnym u konsumenta (wartość krótkotrwale niewpływająca na zdrowie konsumentów). Chlor i powstające w wodzie jego pochodne wpływają na organoleptyczną ocenę jakości wody (zapach, smak), ale jego obecność świadczy o prowadzonym procesie dezynfekcji wody, czyli eliminacji zagrożeń mikrobiologicznych. Z uwagi na charakter przekroczenia, jego wielkość oraz czas trwania – na koniec roku wodę wodociągową na terenie miasta i gminy Głuszyca oceniono jako przydatną do spożycia przez ludzi i bezpieczną dla zdrowia konsumentów.

Zaznaczyć należy, że w przypadku awarii na ujęciu lub w sieci wodociągowej oraz na skutek zbyt małego rozbioru wody może dochodzić do jej wtórnego zanieczyszczenia. Zwiększenie się stężenia żelaza w wodzie związane ze zrywaniem osadów, najczęściej występujące na skutek zmian kierunku lub natężenia przepływu wody w sieci, wywołuje efekt tzw. brudnej wody wodociągowej. Stężenie żelaza wzrasta gwałtownie po włączeniu wody np. po wcześniejszym, awaryjnym przestoju. Dodatkowo występuje zwiększenie mętności oraz barwy. Przenikające z rur do wody związki (głównie żelaza i manganu) nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia konsumentów, jednak mają negatywny wpływ na eksploatację urządzeń domowych, takich jak ekspresy, pralki czy zmywarki.

1.4. Miasto Jedlina-Zdrój

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Miasto Jedlina-Zdrój zaopatrywane jest w większej części w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych oraz w mniejszej – z wodociągu Jedlina-Zdrój. Zarządcą wodociągów jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście ze względu na pochodzenie wody – 2.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście – 3.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 4 700 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście – około 940 m^3/db.
5. Rodzaj ujęć wody: 2 ujęcia podziemne – w Unisławiu Śląskim oraz w Jedlinie-Zdroju przy

ul. Pokrzywianka.

6. Sposób uzdatniania wody:
   - ujęcie wody w Unisławiu Śląskim – dezynfekcja podchlorynem sodu
   - ujęcie wody w Jedlinie-Zdroju przy ul. Pokrzywianka – dezynfekcja podchlorynem sodu,
   - do sieci wodociągowej, zasilanej z wodociągu Wałbrzych, dawkowany jest preparat SeaQuest, który zapobiega korozji i powstawaniu osadów w instalacji wodnej. Preparat stosowany jest głównie w starych rurach wodociągowych, gdzie najczęściej dochodzi do wtórnego zanieczyszczenia wody, w celu obniżenia poziomu stężenia żelaza, manganu, barwy i mętności.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2018 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie miasta Jedlina-Zdrój pobrano:
- 5 próbek do badań bakteriologicznych (3 próbki w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK,
  2 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 5 próbek do badań fizykochemicznych (3 w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 2 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS).

Nie zakwestionowano żadnej z przebadanych próbek wody.

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

Na podstawie prowadzonych w 2018 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, co oznacza że woda na terenie Jedliny-Zdroju była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

Niemniej jednak w przypadku awarii na ujęciu lub w sieci wodociągowej oraz na skutek zbyt małego rozbioru wody może dochodzić do jej wtórnego zanieczyszczenia. Zwiększenie się stężenia żelaza w wodzie związane ze zrywaniem osadów, najczęściej występujące na skutek zmian kierunku lub natężenia przepływu wody w sieci, wywołuje efekt tzw. brudnej wody wodociągowej. Stężenie żelaza wzrasta gwałtownie po włączeniu wody np. po wcześniejszym, awaryjnym przestoju. Dodatkowo występuje zwiększenie mętności oraz barwy. Przenikające z rur do wody związki (głównie żelaza i manganu) nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia konsumentów, jednak mają negatywny wpływ na eksploatację urządzeń domowych, takich jak ekspresy, pralki czy zmywarki.

1.5. Miasto i gmina Mieroszów

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Miasto i gmina Mieroszów zaopatrywane są w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych (miejscowości Unisław Śląski, Rybnica Leśna i Kamionka), którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. oraz wodociągów publicznych Mieroszów i Sokołowsko, zarządzanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej „Mieroszów” Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście i gminie ze względu na pochodzenie wody – 6.
2. Liczba zlokalizowanych punktów poboru próbek wody w mieście i gminie – 18.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 6 730 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście i gminie – około 1340 m^3/db.
5. Rodzaj ujęć wody – 1 ujęcie powierzchniowe „za WOP" w Sokołowsku, 7 podziemnych znajdujących się w Unisławiu Śląskim, w Mieroszowie przy ul. Kwiatowej i ul. Sportowej, w Golińsku, w Nowym Siodle, w Sokołowsku – „za Różanką" i „za Leśniczówką".
6. Sposób uzdatniania wody:
   - ujęcie powierzchniowe „za WOP" w Sokołowsku – oczyszczanie mechaniczne na sitach, filtracja na filtrach żwirowo-piaskowych, dezynfekcja podchlorynem sodu,
   - ujęcia podziemne w Unisławiu Śląskim, w Mieroszowie przy ul. Kwiatowej i ul. Sportowej, w Golińsku, w Nowym Siodle, w Sokołowsku „za Różanką" i „za Leśniczówką" – dezynfekcja podchlorynem sodu.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2018 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie gminy Mieroszów pobrano:

- 39 próbek do badań bakteriologicznych (23 próbki w ramach kontroli wewnętrznej ZGKiM
  i WPWiK, 16 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 30 próbek do badań fizykochemicznych (20 próbek w ramach kontroli wewnętrznej ZGKiM
  i WPWiK, 9 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 11 próbek do badań rekontrolnych, 5 do badań w zakresie parametrów grupy B oraz
  1 w ramach wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych (powtórne badanie radonu).

Zakwestionowano 6 próbek wody pobranych z sieci wodociągowej ze względu na przekroczenia najwyższych dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych:

- w Łącznej (wodociąg Mieroszów) w 2 zbadanych próbkach wody (bakterie grupy coli, Escherichia coli, enterokoki),
- w Sokołowsku (wodociąg Sokołowsko) w 4 zbadanych próbkach wody (bakterie grupy coli, Escherichia coli).

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

Na podstawie prowadzonych w 2018 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi stwierdzono krótkotrwałe przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników mikrobiologicznych w 6 próbkach wody, tj. w próbkach pobranych z sieci wodociągowej w Łącznej (czas utrzymywania się przekroczeń – 8 dni) oraz z sieci wodociągowej w Sokołowsku (czas utrzymywania się przekroczeń – 10 dni). Oznacza to, że woda okresowo nie nadawała się do spożycia przez ludzi. Zarządca obu wodociągów – ZGKiM „Mieroszów"

Spółka z o.o. – podjął właściwą współpracę z PPIS w Wałbrzychu oraz władzami gminy w zakresie informowania odbiorców o ograniczeniach w korzystaniu z wody ze względu na ochronę zdrowia ludzkiego.

Z uwagi na występujące przekroczenia w ramach nadzoru PIS wykonane zostały dodatkowe mikrobiologiczne badania próbek wody z sieci i ujęć wodociągu Sokołowsko, które potwierdziły utrzymywanie przez zarządcę wodociągu właściwego nadzoru nad sanitarną jakością wody do spożycia.

Obecność w wodzie bakterii Escherichia coli oraz paciorkowców kałowych jest wskaźnikiem występowania innych patogenów w wodzie i stwarza bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia jej konsumentów. Wpływ mikroorganizmów przenoszonych przez wodę na zdrowie człowieka jest zróżnicowany, tj. od łagodnych objawów nieżytu żołądkowo-jelitowego po ciężkie przypadki biegunki. Nawet krótkotrwałe przekroczenia wartości parametrycznych tych bakterii w wodzie – w przypadku spożywania jej na surowo, bez przegotowania – mogą być niebezpieczne dla zdrowia.

Bakterie grupy coli nie są wskaźnikiem występowania patogenów w wodzie, natomiast służą do oceny czystości i szczelności systemów dystrybucji wody oraz skuteczności prowadzonych procesów uzdatniania wody. Z powyższych względów należałoby wzmocnić nadzór nad prowadzonym procesem uzdatniania na ujęciu w celu wyeliminowania występowania bakterii wskaźnikowych w wodzie.

Natomiast woda w sieci wodociągu Wałbrzych na terenie gminy Mieroszów była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

1.6. Gmina Stare Bogaczowice

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Gmina Stare Bogaczowice zaopatrywana jest w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych, którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w gminie ze względu na pochodzenie wody – 2.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w gminie – 4.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 3 400 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w gminie – około 680 m^3/db.
5. Rodzaj ujęć wody – 2 podziemne ujęcia wody w Marciszowie Dolnym i Marciszowie Górnym oraz 2 powierzchniowe ujęcia wody – „Mała Woda" na rzece Bóbr w Dębrzniku i staw infiltracyjny Ptaszków I (będący częścią ujęcia Marciszów Górny).
6. Sposób uzdatniania wody:
   - ujęcie wody w Marciszowie Dolnym – dezynfekcja podchlorynem sodu,
   - ujęcie wody w Marciszowie Górnym – dezynfekcja chlorem gazowym,
   - ujęcie „Mała Woda" w Dębrzniku – koagulacja siarczanem glinu, filtracja na filtrach pospiesznych antracytowo-piaskowych, dezynfekcja chlorem gazowym.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2018 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą

przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie gminy Stare Bogaczowice pobrano:

- 11 próbek do badań bakteriologicznych (8 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK,
  3 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 11 próbek do badań fizykochemicznych (8 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK,
  3 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 1 próbkę do badań w zakresie parametrów grupy B.

Nie zakwestionowano żadnej z przebadanych próbek wody.

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

Na podstawie prowadzonych w 2018 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, co oznacza że woda na terenie gminy Stare Bogaczowice była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

Niemniej jednak w przypadku awarii na ujęciu lub w sieci wodociągowej oraz na skutek zbyt małego rozbioru wody może dochodzić do jej wtórnego zanieczyszczenia. Zwiększenie się stężenia żelaza w wodzie związane ze zrywaniem osadów, najczęściej występujące na skutek zmian kierunku lub natężenia przepływu wody w sieci, wywołuje efekt tzw. brudnej wody wodociągowej. Stężenie żelaza wzrasta gwałtownie po włączeniu wody np. po wcześniejszym, awaryjnym przestoju. Dodatkowo występuje zwiększenie mętności oraz barwy. Przenikające z rur do wody związki (głównie żelaza i manganu) nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia konsumentów, jednak mają negatywny wpływ na eksploatację urządzeń domowych, takich jak ekspresy, pralki czy zmywarki.

1.7. Miasto Szczawno-Zdrój

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Miasto Szczawno-Zdrój zaopatrywane jest w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych, którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście ze względu na pochodzenie wody – 1.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście – 2.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 5 700 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w gminie – około 1 150 m^3/db.
5. Rodzaj ujęć wody – podziemne ujęcie wody w Marciszowie Dolnym.
6. Sposób uzdatniania wody – dezynfekcja podchlorynem sodu.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W roku 2018 w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie miasta Szczawno-Zdrój pobrano:

- 3 próbki do badań bakteriologicznych (2 próbki w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK,
  1 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),

– 3 próbki do badań fizykochemicznych (2 próbki w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK,
  1 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS).

Nie zakwestionowano żadnej z przebadanych próbek wody.

II. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

Na podstawie prowadzonych w 2018 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, co oznacza że woda na terenie Szczawna-Zdroju była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

Niemniej jednak w przypadku awarii na ujęciu lub w sieci wodociągowej oraz na skutek zbyt małego rozbioru wody może dochodzić do jej wtórnego zanieczyszczenia. Zwiększenie się stężenia żelaza w wodzie związane ze zrywaniem osadów, najczęściej występujące na skutek zmian kierunku lub natężenia przepływu wody w sieci, wywołuje efekt tzw. brudnej wody wodociągowej. Stężenie żelaza wzrasta gwałtownie po włączeniu wody np. po wcześniejszym, awaryjnym przestoju. Dodatkowo występuje zwiększenie mętności oraz barwy. Przenikające z rur do wody związki (głównie żelaza i manganu) nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia konsumentów, jednak mają negatywny wpływ na eksploatację urządzeń domowych, takich jak ekspresy, pralki czy zmywarki.

1.8. Gmina Walim

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Gmina Walim zaopatrywana jest w wodę z wodociągów publicznych Walim, Zagórze Śląskie i Wałbrzych, których zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w gminie ze względu na pochodzenie wody – 5.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w gminie – 9.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 4,3 tys. osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w gminie – około 700 m^3/db.
5. Rodzaj ujęć wody:
   – 3 ujęcia podziemne – w Walimiu przy ul. Nowa Kolonia, w Zagórzu Śląskim, w Unisławiu Śląskim,
   – 2 ujęcia powierzchniowe – w Walimiu przy ul. J. Kuliga i ul. Warszawskiej.

6. Sposób uzdatniania wody:
   – ujęcie wody przy ul. Nowa Kolonia w Walimiu – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
   – ujęcie wody w Zagórzu Śląskim – dezynfekcja podchlorynem sodu, odżelazianie, odmanganianie, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
   – ujęcie wody w Unisławiu Śląskim – dezynfekcja podchlorynem sodu,
   – ujęcie wody przy ul. Kuliga w Walimiu – dezynfekcja podchlorynem sodu, oczyszczanie na filtrze żwirowo-piaskowym, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,

- ujęcie wody przy ul. Warszawskiej w Walimiu – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
- do sieci wodociągowej w Dziećmorowicach, zasilanej z wodociągu Wałbrzych, dawkowany jest preparat SeaQuest, który zapobiega korozji i powstawaniu osadów w instalacji wodnej. Preparat stosowany jest głównie w starych rurach wodociągowych, gdzie najczęściej dochodzi do wtórnego zanieczyszczenia wody, w celu obniżenia poziomu stężenia żelaza, manganu, barwy i mętności.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2018 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie gminy Walim pobrano:

- 19 próbek do badań bakteriologicznych (14 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK,
  5 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 20 próbek do badań fizykochemicznych (15 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK,
  5 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 2 próbki do badań w zakresie parametrów grupy B oraz 1 do badania rekontrolnego.

Zakwestionowano jedną próbkę wody ze względu na wartość pH oraz mętności (pobraną z ujęcia przy ul. J. Kuliga w Walimiu – dla wodociągu Walim).

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w gminie Walim w 2018 r. stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność i pH) w jednej próbce wody, pobranej na ujęciu dla wodociągu Walim. Ich rodzaj i czas występowania (2 dni) pozwoliły na ocenę wody na koniec roku jako przydatnej do spożycia przez ludzi.

Mętność wody nie jest parametrem stwarzającym bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludzi, jej podwyższona wartość w wodzie może mieć jednak negatywny wpływ na akceptowalność wody przez konsumentów. Za wzrost mętności wody mogą odpowiadać niektóre składniki mineralne zawiesin, powodujące jednocześnie modyfikację wartości pH i związane z tym osłabienie działania niektórych chemicznych środków do uzdatniania wody.

Podwyższona wartość pH nie ma bezpośredniego znaczenia dla zdrowia konsumentów – nie ustalono zalecanego stężenia jonów wodorowych w wodzie ze względów zdrowotnych. Jest to jednak jeden z najważniejszych parametrów eksploatacyjnych dotyczących jakości wody, który należy kontrolować z uwagi na przeciwdziałanie korozji. Dopuszczenie do nadmiernej korozji przewodów może wywołać wtórne zanieczyszczenie wody i wpływać niekorzystnie na jej smak oraz wygląd. Wobec powyższego należy podejmować skuteczne działania naprawcze, mające na celu osiągnięcie wartości pH w obowiązującym zakresie.

Natomiast woda w sieci wodociągu Wałbrzych oraz na ujęciu i w sieci wodociągu Zagórze Śląskie na terenie gminy Walim była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała

się do spożycia przez ludzi.

Stan sanitarny miast i terenów wiejskich

Ogólny stan porządkowy w miastach na obszarze objętym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w 2018 r. oceniono jako dobry. Przestrzeń publiczna utrzymywana była w należytym porządku, w dużej części zagospodarowana zielenią, zaopatrzona w wystarczającą ilość koszy na śmieci. W omawianym okresie zastrzeżeń nie budził również stan sanitarno-porządkowy na terenach wiejskich, w tym w rejonach turystyczno-wypoczynkowych – w obrębie domów i ośrodków wczasowych oraz przy schroniskach.

Ścieki w miastach na nadzorowanym terenie usuwane są do kanalizacji lub gromadzone w bezodpływowych zbiornikach na nieczystości ciekłe. Lustracje terenów, wykonywane przy okazji kontroli obiektów użyteczności publicznej, nie wykazały niewłaściwej gospodarki ściekowej, tj. niekontrolowanych wycieków ze zbiorników, ich nieprawidłowego zabezpieczenia. Tereny wiejskie nie są skanalizowane, a ścieki na wsiach gromadzone są w bezodpływowych szambach, zlokalizowanych na prywatnych posesjach.

Odpady komunalne na terenie miast i wsi gromadzone są w zamykanych pojemnikach lub kontenerach, zgodnie z obowiązującymi regulaminami utrzymania czystości i porządku. Odbiór nieczystości stałych i ich wywóz prowadzą wyspecjalizowane przedsiębiorstwa.

W 2018 roku do PSSE w Wałbrzychu wpłynęły 2 skargi pisemne mieszkańców powiatu na nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi i ściekami (zaleganie odpadów na terenie posesji lub zalewanie fekaliami). Skarżących poinformowano, że zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1289 z późn. zm.), która reguluje m.in. kwestię systematycznego opróżniania pojemników na odpady lub zbiorników bezodpływowych na nieczystości płynne przez uprawnioną do tego firmę, właściwy do rozpatrzenia zgłoszeń jest wójt, burmistrz, prezydent.

Coraz większym problemem są skargi mieszkańców na uciążliwych sąsiadów, którzy nie dbają o czystość i porządek we własnym lokalu (załatwianie potrzeb fizjologicznych do wiader lub na podłogę, brak bieżącej wody, znoszenie i przetrzymywanie odpadów lub nieczystości w lokalu itp.), zgodnie z przyjętymi zasadami społecznymi. Powyższe jest często związane z chorobą psychiczną lokatora, podeszłym wiekiem, przynależnością do marginesu społecznego, brakiem samodzielnego radzenia sobie w sytuacjach życia codziennego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie posiadają kompetencji określonych w prawie do kontroli prywatnych mieszkań oraz egzekwowania od ich mieszkańców utrzymywania w lokalu czystości i porządku poprzez systematyczne sprzątanie i właściwe zachowania higieniczne. Ponadto brak jest wymagań higieniczno-sanitarnych dla lokali mieszkalnych, co uniemożliwia prowadzenie postepowania administracyjnego w wyżej wymienionym zakresie. Wyjątek dotyczący kontroli prywatnych mieszkań został określony w art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1261 z późn. zm.), a mianowicie wstęp do prywatnych lokali mieszkalnych i wydawanie zaleceń i nakazów ich właścicielom lub użytkownikom jest możliwy tylko w razie podejrzenia lub stwierdzenia choroby zakaźnej, zagrożenia zdrowia czynnikami środowiskowymi (np. hałas, zapylenie) lub prowadzenia

w mieszkaniu działalności produkcyjnej czy usługowej. W obowiązującym stanie prawnym do zarządcy budynku lub wspólnoty mieszkaniowej należy podjęcie działań, określonych w prawie wobec takiej osoby – w celu zobowiązania jej do utrzymywania porządku w lokalu i właściwego postępowania. W ostateczności pozostaje skierowanie wniosku do sądu o eksmisję, ale jest to proces długotrwały i nie zawsze kończy się sukcesem.

Ze względu na ograniczenia w krajowym prawodawstwie rozwiązanie powyższego problemu wymaga współdziałania wielu instytucji działających na terenie miasta Wałbrzycha, w tym miedzy innymi zarządców nieruchomości, opieki społecznej, straży miejskiej, policji.

III. Nadzór nad warunkami pracy w zakładach pracy

1. Ocena środowiska pracy

W 2018 r. w ewidencji Oddziału Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu znajdowałz się 44 zakłady pracy. Skontrolowano 22 zakłady, przeprowadzono w nich 35 kontroli.
11 kontroli wykazało nieprawidłowości w 10 obiektach. W 2018 r. ogółem nadzorem objęto 2330 pracowników.

Zakłady pracy będące pod nadzorem Oddziału Higieny Pracy z podziałem na rodzaj działalności wg PKD

PKD	Nazwa działalności	liczba zakładów pracy
01	Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo	2
02	Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	3
08	Pozostałe górnictwo i wydobywanie	3
10	Przemysł spożywczy	1
13	Produkcja wyrobów tekstylnych	5
16	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli	2
20	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2
23	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	4
28	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowanych	1
29	Produkcja części i akcesoriów do pojazdów silnikowych	1
31	Produkcja mebli	3
36	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	2

42	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	2
45	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	1
46	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	2
47	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	1
68	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2
81	Działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni	1
86	Opieka zdrowotna	5

Kontrole stanu sanitarnego, m.in. uwzględniały takie zagadnienia jak:

- stan sanitarny i techniczny pomieszczeń pracy i higieniczno sanitarnych
- aktualność badań lekarskich pracowników
- posiadanie aktualnych wyników z monitoringu środowiska pracy
- wydawanie pracownikom odzieży ochronnej i roboczej
- utrzymywanie w normach higienicznych stężeń i natężeń czynników szkodliwych
- ocena realizacji przez pracodawców przepisów prawnych w zakresie stosowania substancji i mieszanin chemicznych
- ocena realizacji przez pracodawców przepisów prawnych w zakresie czynników rakotwórczych

Uchybienia stwierdzane w czasie kontroli:

- przekroczenia obowiązujących NDN hałasu stwierdzono w 4 zakładach (dot. ZEBRA Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny Nr 1 w Mieroszowie, Usługi Leśne Zbigniew Poręba w Czarnym Borze, LAPP Insulators Sp. z o.o w Jedlinie, Kaszuba Grażyna POWER ZONE P.P.H.U. Import Eksport w Głuszycy)
- przekroczenia obowiązujących NDS pyłu stwierdzono w 1 zakładzie (dot. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Przyszłość w Starych Bogaczowicach)
- zły stan higieniczny pomieszczeń stwierdzono w 2 zakładach (dot. LAPP Insulators Sp. z o.o w Jedlinie, Kaszuba Grażyna POWER ZONE P.P.H.U. Import Eksport w Głuszycy)
- brak pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia stwierdzono w 5 zakładach (dot. Rozlewnia Wód w Szczawnie Zdrój, ZEBRA Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny Nr 1 w Mieroszowie, Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Przyszłość w Starych Bogaczowicach, PPHU CAR TECH w Głuszycy, Kaszuba Grażyna POWER ZONE P.P.H.U. Import Eksport w Głuszycy)

- brak rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia stwierdzono w 2 zakładach (dot. PPHU CAR TECH w Głuszycy, Kaszuba Grażyna POWER ZONE P.P.H.U. Import Eksport w Głuszycy)
- brak prawidłowego ryzyka zawodowego – stwierdzono w 3 zakładach (dot. PPHU CAR TECH w Głuszycy, LAPP Insulators Sp. z o.o w Jedlinie, ZEBRA Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny Nr 1 w Mieroszowie)
- brak badań lekarskich pracowników stwierdzono w 1 zakładzie (dot. Kaszuba Grażyna POWER ZONE P.P.H.U. Import Eksport w Głuszycy)
- uchybienia w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin stwierdzono w 4 zakładach (dot. ZGKiM w Mieroszowie, Wytwórni Mas Bitumicznych w Starym Julianowie, FWO „Camela" w Mieroszowie, Kaszuba Grażyna POWER ZONE P.P.H.U. Import Eksport w Głuszycy)

W związku z powyższym wydano:

9 decyzji merytorycznych, w tym:

- 5 decyzji nakazujących dot. 4 zakładów w zakresie badań i pomiarów środowiska pracy oraz ryzyka zawodowego,
- 1 decyzję w zakresie obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych.

9 decyzji płatniczych związanych z pobraniem opłaty za kontrolę podczas, której stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto w zakresie postępowania egzekucyjnego w związku z niewykonaniem obowiązków nałożonych na strony decyzjami merytorycznymi wydano:

2 upomnienia:

- Kaszuba Grażyna Power Zone P.P.H.U. Import-Eksport, ul. Kolejowa 9, 58-340 Głuszyca 1 upomnienie dot. wezwania do uaktualnienia badań profilaktycznych pracowników i uzyskania orzeczeń lekarskich o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na określonym stanowisku; zapewnienia odpowiednio szczelnych (zamykanych) i zabezpieczonych przed wydostawaniem się niebezpiecznych zawartości (substancji lotnych) pojemników zastępczych do czasowego przechowywania środków chemicznych; stanowiska pracy, na których są stosowane środki chemiczne powodujące uszkodzenie oczu wyposażyć w prysznice lub płuczki do przemywania oczu.
- Bogusław Jaszczak PPHU CAR-TECH, ul. Sienkiewicza 38, 58-340 Głuszyca 1 upomnienie dot. wezwania do – przeprowadzenia na stanowiskach pracy badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia (hałas, zapylenie, czynniki chemiczne); założenia i prowadzenia rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia; oceny i udokumentowania ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy; poinformowania pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami; kabinę natryskową dla pracowników wykonać zgodnie z wymaganiami,

1 tytuł wykonawczy:

PKD 29 Bogusław Jaszczak PPHU CAR-TECH, ul. Sienkiewicza 38, 58-340 Głuszyca

W 2018 r. wystawiono Tytuł Wykonawczy nr 4/18 z dnia 22.06.2018 r. dot. obowiązków: na

stanowiskach pracy przeprowadzić badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia (hałas, zapylenie, czynniki chemiczne); założyć i prowadzić rejestr czynników szkodliwych dla zdrowia; ocenić i udokumentować ryzyko zawodowe na stanowiskach pracy; poinformować pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami; kabinę natryskową wykonać zgodnie z wymaganiami.

6 postanowień o nałożeniu grzywny:
- Kaszuba Grażyna Power Zone P.P.H.U. Import-Eksport, ul. Kolejowa 9, 58-340 Głuszyca - 4 postanowienia o nałożeniu grzywny w sumie na kwotę 2768,00 zł.
- Bogusław Jaszczak PPHU CAR-TECH, ul. Sienkiewicza 38, 58-340 Głuszyca - 2 postanowienia o nałożeniu grzywny w sumie na kwotę 500,00 zł. (ściągnięto 2 grzywny w wysokości 550,00 zł.)

Poprawę warunków pracy uzyskano w następujących zakładach pracy:

Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna im. „Przyszłość" w Starych Bogaczowicach
Pomiary pyłu wykonane w 2018 r. na stanowisku operatora mieszalni pasz dla bydła nie wykazały przekroczenia NDS dla pyłu - krotności wartości NDS przedstawiają się następująco: frakcja wdychalna 0,88; frakcja respirabilna 0,52. Obniżenie stężenia pyłu (z krotności wartości NDS 1,17) na stanowisku operatora mieszalni pasz dla bydła uzyskano poprzez skrócenie czasu narażenia na działanie pyłu w związku ze zmniejszeniem ilości produkowanej paszy. Uzyskano poprawę warunków pracy dla 2 osób.

Poprawa warunków pracy niezwiązana z obniżeniem stężeń i natężeń czynników szkodliwych:

Kopalnie Surowców Skalnych w Bartnicy Spółka z o.o., Bartnica 70, 57-451 Świerki
W kopalni melafiru „Rybnica Leśna" dokonano kompleksowej przebudowy z nadbudową budynku biurowo-socjalnego wraz z budową schodów zewnętrznych. W obiekcie wydzielono: na parterze – 7 pomieszczeń biurowych, sale konferencyjną, łazienkę sztygarów, jadalnię, WC męski, zespół szatniowy z umywalniami (szatnia przepustowa), suszarnię, toalety, kotłownie.
Na piętrze wydzielono 3 pomieszczenia biurowe, salę konferencyjną, WC damski i WC męski oraz pomieszczenia nieużytkowe. Pomieszczenia sanitarne i socjalne wentylowane są grawitacyjnie z wspomaganiem mechanicznym. W pozostałych pomieszczeniach wymianę powietrza zapewniono przez okna rozwiewno-uchylne. Uzyskano poprawę warunków pracy dla 31 osób.

Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi

Na terenie powiatu wałbrzyskiego znajdują się 3 zakłady, w których pracownicy mają kontakt z czynnikami o działaniu rakotwórczym.

W 2018 r. skontrolowano 3 zakłady.

1. Kopalnie Surowców Skalnych w Bartnicy Sp. z o.o. Wytwórnia Mas Bitumicznych Stary Julianów narażenie na WWA i pyły zawierające azbest – 3 osoby (operator wytwórni mas bitumicznych)
2. „Zebra" Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny Nr 1 ul. Wolności 13 w Mieroszowie narażenie na pyły drewna twardego (buk, sporadycznie dąb) – 123 osoby (w tym 33 kobiety)
3. Multiwyroby Gumowe s.c. w Jugowicach, narażenie na formaldehyd – 4 osoby

Postępowanie w sprawie chorób zawodowych

W 2018 r. przeprowadzono 1 postępowanie dot. choroby zawodowej: choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – borelioza. Postępowanie zakończono wydaniem decyzji o stwierdzeniu boreliozy u osoby prowadzącej własne gospodarstwo rolne w Rybnicy Leśnej – hodowla bydła.

IV. Placówki nauczania i wychowania

W 2018 r. w ewidencji PSSE w Wałbrzychu znajdowały się 42 stałe placówki nauczania i wychowania (stan na dzień 31 grudnia 2018 r.) oraz 42 turnusy wypoczynku sezonowego dzieci i młodzieży. Skontrolowano 35 stałych placówek oraz 30 turnusów, przeprowadzono 79 kontroli. Zakres kontroli obejmował przede wszystkim ocenę stanu sanitarnego placówek, w tym m.in. stan techniczny, funkcjonalność, wyposażenie, mikroklimat, warunki do utrzymania higieny osobistej, przestrzeganie zakazu palenia tytoniu, czystość i porządek. Stan sanitarny w większości placówek nie budził poważniejszych zastrzeżeń - nie stwierdzono zaniedbań czystości i porządku, nie wszczęto postępowania administracyjnego. Niejednokrotnie uchybienia były usuwane w trakcie kontroli. Przeprowadzane prace remontowe poprawiają warunki pobytu dzieci i młodzieży natomiast ich realizowanie w czasie funkcjonowania placówek bywa znacznym utrudnieniem.

We wszystkich skontrolowanych obiektach przestrzegane były zapisy ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

W ciągu roku odbierano telefony od rodziców w sprawie występowania wszawicy w placówkach oświatowych głównie przedszkolach i szkołach podstawowych (liczba zgłoszeń na poziomie ubiegłorocznym) – dzwoniący byli informowani o aktualnym stanie prawnym, podawano wskazania profilaktyczne przy zwalczaniu wszawicy oraz możliwości działania w środowisku nauczania, do którego uczęszcza dziecko. Po takich sygnałach prowadzono rozmowy telefoniczne z dyrektorami tych placówek nt. stanu prawnego i konieczności podejmowania działań w celu zrealizowania zapisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, sugerując różnorodne rozwiązania (w zależności od danej sytuacji).

Stan sanitarny poszczególnych rodzajów placówek nauczania i wychowania oraz form

wypoczynku przedstawiał się następująco:

Żłobki – w ewidencji znajdowały się 2 placówki. W 2018 r. wydano 2 decyzje o spełnieniu wymagań sanitarno-lokalowych w pomieszczeniach, w których miały być prowadzone żłobki - jedna dotyczyła zmiany lokalizacji istniejącego żłobka w Głuszycy, druga nowopowstałej placówki w Strudze. Stan sanitarny żłobków nie budził zastrzeżeń.

Przedszkola (w tym inne formy wychowania przedszkolnego) – w ewidencji znajdowało się 9 placówek (w tym 1 inna forma wychowania przedszkolnego tj. punkt przedszkolny). W 2018 r. 1 przedszkole zawiesiło działalność, 1 punkt przedszkolny przestał funkcjonować. Stan sanitarny skontrolowanych placówek nie budził większych zastrzeżeń. W Niepublicznym Przedszkolu "Struga" (ul. Szkolna) poprawiono warunki mikroklimatu w salach zajęć, tj. wykonano nowy system wentylacji. Nadal w Przedszkolu Miejskim w Szczawnie-Zdroju (ul. Ofiar Katynia) zespoły sanitarne wymagały poprawy estetyki, ich stan techniczny nie uległ pogorszeniu w stosunku do roku poprzedniego - nie przeprowadzono planowanego remontu ze względów finansowych.

W 4 placówkach oceniono **dostosowanie mebli do wzrostu dzieci** – oceną objęto 126 dzieci i stwierdzono, że wszystkie korzystały z mebli dostosowanych do wzrostu.

W skontrolowanych przedszkolach oceniono również posiadanie certyfikatów na sprzęt meblowy zakupiony po 1997 r. i stwierdzono, że nadal w części placówek brak stosownych certyfikatów.

Szkoły (podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, zespoły szkół) – w ewidencji znajdowało się 19 szkół (w 2018 r. 1 gimnazjum zakończyło działalność, zostało włączone w strukturę szkoły podstawowej). Stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń. W kilku placówkach występowały nieliczne uchybienia np. w części pomieszczeń niewłaściwy stan techniczny podłóg, ścian/sufitów, braki w oznakowaniu stolików i krzeseł oraz niewłaściwe ich zestawienie – dokonano ustaleń pokontrolnych, w tym dyrektorzy szkół informowali o podejmowanych działaniach w celu poprawy sytuacji.

W ciągu roku wpłynął 1 **wniosek o podjęcie interwencji** z zakresu kompetencji PIS, dotyczył wątpliwości rodziców co do warunków pobytu dzieci podczas remontu w Gminnym Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Czarnym Borze (ul. Sportowa) - m.in. przebieranie się w szatniach bez okien, odgłos wiertarek podczas lekcji. Przeprowadzono kontrolę sanitarną, w wyniku której stwierdzono między innymi:

- prowadzenie prac związanych z termomodernizacją budynku,
- brak prac budowlanych w pomieszczeniach, w których przebywały dzieci; dźwięk wiertarek był słyszalny tylko przez krótki czas,
- w kilku szatniach na odzież wierzchnią i przebieralniach na wf wymieniono okna (w dwóch przebieralniach brak oświetlenia naturalnego),
- dobry stan sanitarny placówki, brak zaniedbań czystości i porządku.

Do czasu zakończenia remontu zalecono dalsze utrzymywanie wzmożonego reżimu sanitarnego.

Dyrektor placówki w złożonych wyjaśnieniach poinformował o podjętych działaniach w celu zapewnienia bezpiecznych warunków w czasie prowadzonego remontu w szkole.

W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono naruszenia obowiązujących

przepisów prawnych – interwencję uznano za nieuzasadnioną.

W 3 placówkach stwierdzono niezachowanie **standardów dostępności do urządzeń sanitarnych,** tj. w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 5 i Gimnazjum Nr 2 w Boguszowie-Gorcach (funkcjonujących w tym samym budynku przy ul. Staszica i wykorzystujących wspólnie zespoły sanitarne) oraz w Miejskiej Szkole Podstawowej w Szczawnie-Zdroju z Oddziałami Gimnazjalnymi (ul. Sienkiewicza 32), w której niezachowane standardy występują w 2 budynkach. Należy zaznaczyć, że w 1 budynku tej placówki poprawiły się warunki do utrzymania higieny osobistej – oddano do użytku dodatkowy zespół sanitarny dla dzieci młodszych. Przyjmuje się, że co najmniej jedna umywalka powinna przypadać na 20 osób, co najmniej jedna miska ustępowa i jeden pisuar na 30 chłopców oraz jedna miska ustępowa na 20 dziewcząt.

W czasie kontroli oceniano również **warunki do utrzymania higieny osobistej** i stwierdzono, że we wszystkich szkołach warunki były właściwe (tj. w sanitariatach uczniów był dostęp do bieżącej ciepłej wody, mydła w dozownikach, suszarek do rąk lub ręczników jednorazowych, papieru toaletowego przy lub w kabinach wc, a także zapewniony był właściwy stan techniczny oraz sanitarno-higieniczny).

Nie wszystkie szkoły posiadały **warunki do prowadzenia zajęć wf.** Biorąc pod uwagę faktyczny stan posiadania, a nie dostępność do infrastruktury do zajęć wf, brak infrastruktury występował w 4 placówkach (2 szkołach podstawowych, gimnazjum, szkole specjalnej). Niezależnie od posiadanej infrastruktury 10 szkół organizowało zajęcia wf poza placówką. Należy zaznaczyć, że pogorszenie warunków do realizacji zajęć wf odnotowano w Publicznej Szkole Podstawowej w Mieroszowie (ul. Wolności), która obecnie nie posiada infrastruktury - zastępczą salę gimnastyczną przekształcono w salę do innych zajęć lekcyjnych, boisko potraktowano jako plac rekreacyjny (w 2018 r. do placówki tej włączono klasy zlikwidowanego gimnazjum). Ponadto w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 6 w Boguszowie-Gorcach (ul. Kopernika) boisko wykazywane dotychczas przy szkolnym zespole sportowym w 2018 r. traktowane było jako plac rekreacyjny, równocześnie oddano do użytku boisko do minigolfa.

Podczas kontroli Szkoły Podstawowej Nr 2 w Głuszycy (ul. Sienkiewicza) w hali sportowej na suficie stwierdzono oznaki nieszczelności dachu (przecieki). Dyrektor złożył wyjaśnienie na piśmie, w którym poinformował, że dach został uszkodzony podczas odśnieżania i montowania paneli fotowoltaicznych. Przeprowadzono również rozmowy z przedstawicielem organu prowadzącego szkołę, który zapewnił, że ma świadomość problemu, a uszkodzenia dachu są na bieżąco monitorowane i naprawiane oraz nie zagrażają bezpieczeństwu dzieci (przedstawiono protokół z rocznego przeglądu budynku - bez uwag). Po zakończeniu roku szkolnego dyrektor poinformował pismem o podejmowanych działaniach w celu wyłonienia firmy, która wykona remont dachu.

Warunki do prowadzenia zajęć wf poprawiły się w 2 szkołach, tj. w Szkole Podstawowej Nr 3 w Głuszycy (ul. Kolejowa) oddano do użytku nowo wybudowany basen, natomiast w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Boguszowie-Gorcach (ul. Szkolna) salę gimnastyczną z zapleczem sanitarnym po generalnym remoncie. Warunki do rekreacji poprawiły się w 3 szkołach podstawowych (w 2, tj. w Szkole Podstawowej Nr 3 w Głuszycy (ul. Kolejowa) i Publicznej Szkole Podstawowej Nr 5 w Boguszowie-Gorcach (ul. Staszica) wymieniono uszkodzone nawierzchnie na placach zabaw, w 1, tj. Publicznej Szkole Podstawowej Nr 6

w Boguszowie- Gorcach (ul. Kopernika) - oddano do użytku ww. boisko do minigolfa).

W ramach prowadzonego nadzoru dokonano **oceny wyposażenia i dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii**. W 9 szkołach oceniono dostosowanie mebli do wzrostu dzieci i młodzieży – oceną objęto 478 uczniów. Podobnie jak w roku ubiegłym nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast w 2 placówkach, tj. Publicznej Szkole Podstawowej w Walimiu (ul. Boczna) i Publicznej Szkole Podstawowej Nr 6 w Boguszowie – Gorcach (ul. Kopernika) drobne uchybienia - braki w oznakowaniu i prawidłowym zestawieniu mebli w części sal. Dyrektorzy poinformowali o przyczynach wystąpienia uchybień w wyjaśnieniach do protokołów. Wydano zalecenia pokontrolne. Kontrole sprawdzające wykazały poprawę.
Należy nadmienić, że:

- podczas kontroli prowadzony był niejednokrotnie instruktaż w zakresie umeblowania sal zajęć (z uwzględnieniem certyfikacji oraz zasad ergonomii),
- często utrudnieniem w zapewnieniu uczniom odpowiednich mebli był system gabinetowy oraz pracownie komputerowe, z których korzystali uczniowie w różnym wieku,
- zaobserwowano poprawę w zakresie wyposażenia placówek w nowe meble; nadal w części był sprzęt wieloletni, w dobrym stanie, na bieżąco naprawiany; były też przypadki wyposażenia meblowego „robionego" na zamówienie,
- zdarzało się, że zestawiane były meble wyprodukowane wg „starej" i „nowej" normy.

W czasie kontroli w zakresie oceny stanu sanitarnego placówek oświatowych dokonywano również analizy wyposażenia (zakupionego po 1997 r.) w aspekcie posiadania certyfikatów, nadal nie wszystkie meble/urządzenia i sprzęt sportowy będące na stanie szkół miały certyfikaty.

W 18 szkołach przeanalizowano 153 **rozkłady zajęć lekcyjnych.** W 2018 roku odnotowano poprawę higieny pracy umysłowej, nie stwierdzono nieprawidłowych rozkładów zajęć lekcyjnych. Plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać potrzebę równomiernego obciążenia w poszczególnych dniach tygodnia, w tym:

- zajęcia powinny rozpoczynać się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami nie powinna być większa niż 1 godzina,
- różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia również nie powinna być większa od 1 godziny. Z przeprowadzonych kontroli wynika również, że w większości szkół dyrektorzy stworzyli higieniczne warunki odpoczynku między lekcjami.

We wszystkich szkołach zapewniono uczniom **możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych.** Należy zaznaczyć, że w trakcie kontroli dyrektorzy informowali, iż często uczniowie klas starszych szkół podstawowych oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych nie korzystali z tej możliwości.

W 2018 r. przeprowadzono **badania obciążenia uczniów ciężarem tornistrów**. Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczącymi przedmiotowej oceny wyznaczono 1 szkołę podstawową z terenu wiejskiego, tj. Szkołę Podstawową w Starych Bogaczowicach (ul. Główna 172). Badaniem objęto 243 uczniów z kl. I -VIII. Ciężar tornistra 110 uczniów nie przekroczył 10% masy ciała, natomiast ciężar tornistra 27 uczniów objętych badaniem przekroczył 15% masy ciała (największe przekroczenie wynosiło 23% w kl. IV). Należy zaznaczyć, że nie ma przepisów czy norm, które określają wagę

tornistrów/plecaków uczniów. Punktem odniesienia są zalecenia Głównego Inspektora Sanitarnego, zgodnie z którymi ciężar tornistra/plecaka nie powinien przekraczać 10% do 15% masy ciała ucznia.

We wszystkich szkołach uczniowie mieli zapewnioną **opiekę medyczną** sprawowaną przez pielęgniarki. Gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej posiadało większość szkół, brak gabinetu w 3, tj. Niepublicznej Szkole Podstawowej Specjalnej przy Uzdrowiskowym Szpitalu Dziecięcym Mieszko w Szczawnie-Zdroju (ul. Ogrodowa) - dla dzieci przebywających na leczeniu uzdrowiskowym, opieka medyczna zapewniona była w miejscu zakwaterowania, tj. w szpitalu uzdrowiskowym, Gimnazjum Nr 2 w Boguszowie-Gorcach (ul. Staszica), które korzystało z gabinetu wspólnie ze szkołą podstawową, mieszczącą się w tym samym obiekcie oraz Niepublicznej Szkole Podstawowej Fundacji "Jawor" w Głuszycy Górnej (ul. Kłodzka), w której świadczenia rezlizowane były w pomieszczeniu zastępczym. W trakcie kontroli szkół oceniano gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Nie stwierdzono nieprawidłowości. We wszystkich zapewniono punkt poboru ciepłej i zimnej wody, podłogi wykonane z materiałów umożliwiających dezynfekcję, a także środki myjąco dezynfekujące (w trakcie kontroli zwracano też uwagę na terminy przydatności do użycia ww. produktów).

Substancje/mieszaniny chemiczne do celów dydaktycznych posiadało 7 skontrolowanych szkół (5 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie i 2 zespoły szkół).

W 2 szkołach podstawowych (Niepublicznej Szkole Podstawowej Fundacji "Jawor" w Głuszycy Górnej przy ul. Kłodzkiej i Publicznej Szkole Podstawowej w Mieroszowie przy ul. Wolności) odczynniki chemiczne nie były stosowane do czasu spełnienia wszystkich wymagań zawartych w kartach charakterystyki (substancje zakupione w 2018 r.), natomiast – w 2 placówkach (Szkole Podstawowej z oddziałami Gimnazjum w Jedlinie-Zdroju przy ul. Jana Pawła II i Gminnym Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Czarnym Borze przy ul. Sportowej) zrealizowano ustalenia po ubiegłorocznej kontroli, zapewniono środki ochrony indywidualnej ujęte w kartach charakterystyki.

Placówki, tj. Szkoła Podstawowa Nr 3 w Głuszycy (ul. Kolejowa), Publiczna Szkoła Podstawowa w Walimiu (ul. Boczna) i Zespół Szkolno-Przedszkolny w Boguszowie-Gorcach (ul. Szkolna) posiadały odczynniki chemiczne, w tym substancje/mieszaniny niebezpieczne, otrzymane w ramach realizacji projektu pn.: „Pracownia przyrodnicza w każdej gminie” (w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego, projekt trwał do 31 grudnia 2015 r.). W ramach tego projektu zostały zakupione pracownie przyrodnicze służące do realizacji zajęć „przyroda” w klasach IV-VI. W wyposażeniu pracowni znajdowały się m.in. substancje/mieszaniny niebezpieczne. Szkoły otrzymały spis odczynników oraz karty charakterystyki. Odczynniki nie były stosowane. W czasie kontroli zwracano uwagę na zapewnienie bezpiecznych warunków ich przechowywania, sugerując przekazanie do utylizacji.

Przeterminowane substancje/mieszaniny chemiczne m.in z ww. programu zutylizowały 2 placówki, tj. Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny w Czarnym Borze (ul. Sportowa) i Miejska Szkoła Podstawowa w Szczawnie-Zdroju z Oddziałami Gimnazjalnymi (ul. Sienkiewicza). Ogółem oddano ok. 5 kg substancji i mieszanin chemicznych. Niezutylizowane przeterminowane odczynniki znajdujące się na stanie szkół nie były stosowane.

W 2018 r. Publiczne Gimnazjum w Mieroszowie (ul. Żeromskiego) zakończyło działalność, zostało włączone w strukturę szkoły podstawowej, znajdujące się na stanie odczynniki były przechowywane w budynku gimnazjum i przeznaczone do utylizacji.

W czasie kontroli zwracano również uwagę na sposób postępowania z odpadami chemicznymi powstającymi w wyniku doświadczeń szkolnych, w większości produkty reakcji po zobojętnieniu lub rozcieńczeniu wylewane były do kanalizacji.

W związku z wprowadzeniem nauki chemii do szkół podstawowych, w czasie kontroli zwracano uwagę dyrektorom na konieczność spełnienia określonych wymagań przy tworzeniu pracowni chemicznych i stosowaniu niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin.

Z posiadanych informacji wynika, że w pracowniach przyrodniczych znajdowało się ok. 9 kg niebezpiecznych substancji/mieszanin chemicznych (większość po terminie ważności), natomiast w pracowniach chemicznych ok. 35 kg.

W szkołach prowadzono **dożywianie dzieci** i młodzieży w formie obiadów. W skontrolowanych placówkach 8% uczniów korzystało z ciepłych posiłków (w tym ok. 44% dofinansowywanych). Do większości placówek posiłki były dowożone, przygotowywane poza szkołą. Brak dożywiania w formie ciepłych posiłków odnotowano w 6 placówkach, tj.: 4 szkołach podstawowych (Nr 2 w Głuszycy, w Głuszycy Górnej, Kowalowej, Mieroszowie), oraz 2 gimnazjach (Nr 2 w Boguszowie-Gorcach i Głuszycy).

Szkoły podstawowe realizowały „Program dla szkół", którego celem było udostępnianie dzieciom owoców, warzyw, mleka i produktów mlecznych.

W wielu szkołach funkcjonują „poidełka" do korzystania z wody wodociągowej. W placówkach, które nie posiadały wyniku badania wody z „poidełek" wydawano zalecenia pokontrolne obligujące do ich przeprowadzania.

Placówki z pobytem całodobowym - w ewidencji znajdowały się 2 placówki, tj. Dom Wczasów Dziecięcych „Odrodzenie" w Sokołowsku (ul. Główna), który rozpoczął funkcjonowanie w 2018 r. oraz Dom Dziecka "Nad Potokiem" w Lubominie (ul. Główna). Stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń. W trakcie kontroli Domu Wczasów Dziecięcych stwierdzono m.in., że woda przeznaczona do spożycia nie spełniała wymagań określonych przepisami. Przy umywalkach wywieszone były informacje o zakazie picia, w pokojach ustawione butelki z wodą konfekcjonowaną. Kierownik poinformował o podjętych działaniach w celu zapewnienia prawidłowych parametrów i zastosowanych środkach zaradczych. Wydano zalecenie pokontrolne obligujące do utrzymywania wzmożonego reżimu sanitarnego oraz stosowania wprowadzonych procedur do czasu uzyskania prawidłowego wyniku badania. Kierownik przedłożył sprawozdanie z badań poświadczające, że woda odpowiada wymaganiom.

Ponadto wpłynęło pismo informujące o domniemanym występowaniu lotnych związków organicznych w pomieszczeniach placówki. Zgłoszenie wniesione było przez producenta wykładziny (wykorzystanej w obiekcie) w związku z toczącym się postępowaniem reklamacyjnym. Przeprowadzono kontrolę w placówce, w trakcie której stwierdzono występowanie specyficznego zapachu charakterystycznego dla nowo wyremontowanych pomieszczeń, w których znajdują się m.in. wyroby z PCV (sprawa jest kontynuowana w 2019 r.).

Placówki z pobytem dziennym - w ewidencji znajdowało się 10 placówek (9 świetlic i 1 centrum kultury). Stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń. W Świetlicy Środowiskowej "Muchomorki" w Mieroszowie (ul. Żeromskiego) poprawiły się warunki pobytu dzieci, tj. usunięto zacieki. W Świetlicy Środowiskowej w Szczawnie-Zdroju, (ul. Sienkiewicza) nadal zastrzeżenia budziła estetyka ścian w pomieszczeniach – przesunięto termin rozpoczęcia remontu.

Wypoczynek sezonowy dzieci i młodzieży **–** w elektronicznej bazie wypoczynku zgłoszone były 42 turnusy (18 - wypoczynek zimowy, 24 - wypoczynek letni), skontrolowano 30 turnusów (14 - wypoczynek zimowy, 16 - wypoczynek letni). Stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń. Nie stwierdzono zaniedbań czystości i porządku. Należy zaznaczyć, że:

- podczas kontroli wypoczynku pozostawiano materiały edukacyjne dotyczące właściwych zachowań chroniących przed zachorowaniami, wypadkami i urazami,
- prowadzono poradnictwo dotyczące zasad bezpiecznego wypoczynku,
- niekiedy stwierdzone uchybienia były usuwane w trakcie kontroli,
- dzieci i młodzież korzystająca z form wyjazdowych objęta była całodziennym wyżywieniem, natomiast półkolonie, zapewniające opiekę przez część doby, organizowały dla swoich uczestników dożywianie,
- w miejscach wypoczynku zapewniono apteczki wyposażone w podstawowe środki pierwszej pomocy, świadczenia opieki zdrowotnej udzielane były poza miejscem wypoczynku (w ramach ogólnie obowiązujących przepisów).

Od kilku lat najwięcej form wypoczynku organizowanych jest na terenie gminy Walim.

V. Zakłady produkcji żywności, żywienia i obrotu środkami spożywczymi oraz wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W 2018 r. na terenie powiatu wałbrzyskiego skontrolowano 219 zakładów żywnościowo - żywieniowych spośród 835 ujętych w rejestrze zakładów.

Pracownicy Oddziału Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku przeprowadzili łącznie 279 kontroli.

W wyniku oceny stanu sanitarnego zakładu, przeprowadzonego na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego zakładu – ze 102 zakładów 7 oceniono jako niezgodne z wymaganiami sanitarnymi.

W wyniku podjętych działań wydano 16 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-higienicznego oraz nałożono 20 mandatów na łączną kwotę 5750,00 zł. Ogółem pobrano do badania laboratoryjnego 49 próbek żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym zdyskwalifikowano 1 próbkę.

Prowadzono działania związane z powiadomieniami alarmowymi w systemie RASSF (Rapid Alert System for Food and Feed) Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych

Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt.

Przeprowadzono kontrole sanitarne - sprawdzano wycofanie z obrotu wymienionych w powiadomieniach alarmowych produktów spożywczych, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, które mogą stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów.

W wyniku przeprowadzonych urzędowych kontroli żywności w niżej wymienionych grupach zakładów stwierdzano **najczęściej** występujące nieprawidłowości sanitarne:

W grupie piekarni:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych oraz wyposażenia,
- nieprzestrzeganie procedur GHP/GMP oraz systemu HACCP,

W tej grupie zakładów wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu technicznego pomieszczeń.

W grupie sklepów:

- oferowanie do sprzedaży środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia i dacie minimalnej trwałości oraz o zmienionych cechach organoleptycznych z oznakami psucia,
- brak warunków do mycia rąk- brak bieżącej ciepłej i zimnej wody przy umywalkach do mycia rąk, brak środków do mycia i dezynfekcji rąk,
- niewłaściwy stan sanitarny pomieszczeń,
- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych,
- brak odpowiednich warunków do przebierania się przez personel,
- brudne wózki i koszyki zakupowe dla klientów,
- brak aktualnego zaświadczenia z badań lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń,
- brak opracowanej dokumentacji GHP oraz systemu HACCP,
- brak realizacji procedur i instrukcji GHP,
- nieodpowiednie warunki do rozważania żywności,
- nieodpowiednie warunki do mycia sprzętu pomocniczego.

Nałożono 13 mandatów na łączną kwotę 3700 zł. Wydano 2 decyzje administracyjne.

W grupie zakładów prowadzących żywienie zbiorowe otwarte w tym zakłady małej gastronomii:

- układ i rozplanowanie pomieszczeń niezgodne z projektem technologicznym,
- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń,
- brak zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników,
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki przechowywania żywności,
- brak warunków do mycia rąk,
- nieprzestrzeganie opracowanych procesów GHP/GMP oraz systemu HACCP,

- stwierdzono środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia oraz dacie minimalnej trwałości,
- zniszczony sprzęt produkcyjny,
- brudno utrzymane toalety dla personelu,
- brak badania jakości wyrobu gotowego nietrwałego mikrobiologicznie produkowanego w zakładzie,
- nieprawidłowo przechowywane opakowania jednorazowego użycia,
- nie podaje się informacji dla konsumentów dotyczących alergenów oraz substancji powodujących reakcje nietolerancji zgodnie z załącznikiem II rozporządzenia nr 1169/2011 z wyszczególnieniem wszystkich produktów użytych do produkcji danego posiłku,
- brak identyfikacji produktów i półproduktów produkowanych w zakładach- nie znakuje się datą produkcji wyrobów,
- brak realizacji procedur i instrukcji GHP,

Stosowano karanie mandatowe w 5 zakładach na łączną kwotę 1800 zł. Wydano 3 decyzje administracyjne.

W grupie zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego:

- brak badania jakości wyrobu gotowego nietrwałego mikrobiologicznie produkowanego w zakładzie,
- w sposób niewłaściwy podawania jest konsumentom informacja na temat alergenów lub reakcji nietolerancji w przypadku użycia do produkcji posiłków substancji lub produktów wymienionych w załączniku II rozporządzenia 1169/2011 dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności,
- brudno utrzymane pomieszczenia zakładu,
- system HACCP nie jest aktualizowany i weryfikowany,
- stwierdzono środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia oraz dacie minimalnej trwałości, o zmienionych cechach organoleptycznych,
- brak odzieży ochronnej personelu,
- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń,
- brak realizacji procedur GHP/GMP oraz systemu HACCP,
- zakład nieprawidłowo zabezpieczony przed dostępem szkodników.

W tej grupie zakładów nałożono 2 mandaty na łączną kwotę 250 zł.

W trakcie kontroli przeprowadzono **ocenę jadłospisów dekadowych** pod kątem realizacji zasad racjonalnego żywienia. Stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- nie uwzględnia się rodzaju stosowanych wędlin, napojów, pieczywa,
- do posiłku obiadowego nie podaje się pełnowartościowego białka pochodzenia zwierzęcego,
- nie podaje się porcji warzyw każdego dnia w posiłku obiadowym,
- nie podaje się jogurtu lub mleka acidofilnego,

- stosuje się wysokotłuszczowe artykuły spożywcze,
- nie podaje się rodzaju stosowanego pieczywa,
- nie uwzględnia się pieczywa graham, makaronów pełnoziarnistych, ryżu brązowego,
- komponuje się posiłki z użyciem tego samego produktu spożywczego – monotonność posiłków,
- w posiłkach obiadowych nie uwzględniono co najmniej jednej porcji z grupy mięso, jaja, orzechy, nasiona roślin strączkowych lub przetwory mleczne;
- zaplanowane posiłki obiadowe nie uwzględniają ryb;

- każdego dnia w ujęciu dekadowym w posiłkach głównych (śniadania o kolacje) zaplanowane są tłuste wędliny wieprzowe,
- brak urozmaicenia napojów, do dań obiadowych podaje się wyłącznie kompot, a do pozostałych posiłków wyłącznie herbatę.

Polecono uwzględnić wniesione uwagi przy układaniu jadłospisów i stosować wytyczne w zakresie racjonalnego żywienia.

VI. Podmioty lecznicze

Oddział Epidemiologii prowadzi działalność w zakresie:
- zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych,
- rejestracji zgłoszeń chorób zakaźnych,
- organizacji i kontroli pracy punktów szczepień,
- rejestracji, analizy, zgłaszania niepożądanych odczynów poszczepiennych,
- wykonawstwa szczepień ochronnych,
- zamawiania, dystrybucji i kontroli w zakresie gospodarki szczepionkami w punktach szczepień,
- rejestracji ognisk zakażeń szpitalnych,
- ewidencji i kontroli placówek lecznictwa,
- współpracy z Inspekcją Weterynaryjną.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 80 kontroli, skontrolowano 37 placówek lecznictwa spośród 95 zarejestrowanych.
W skontrolowanych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości. Podmioty lecznicze zlokalizowane na terenie miasta zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 27 maja 2010 r. posiadają opracowane i wdrożone procedury zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym związanym z udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Procedury podlegają okresowej analizie i weryfikacji. Placówki posiadają również instrukcje stanowiskowe. W celu weryfikacji znajomości zasad obowiązujących procedur medycznych i higienicznych organizowane są szkolenia personelu przez kierowników zakładu i szkolenia zewnętrzne. W obiektach prowadzona jest kontrola wewnętrzna. Postępowanie w zakresie dezynfekcji, sterylizacji, gospodarki odpadami medycznymi oraz prania bielizny zgodnie z opracowanymi procedurami. Egzekwowano zgłaszanie przypadków chorób zakaźnych przez placówki lecznictwa zgodnie z obowiązującymi przepisami. Sporządzano dwutygodniowe, kwartalne, roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach.

Przeprowadzono 104 wywiady epidemiologiczne.
Prowadzono rejestrację zgłaszanych chorób zakaźnych i biologicznych czynników chorobotwórczych w tym chorych na gruźlicę. Zarejestrowano 4 osoby chore na gruźlicę, w tym 3 przypadki gruźlicy prątkującej i 1 gruźlicy nieprątkującej, mieszkające na terenie naszego powiatu. Z powodu wznowy zachorowania nastąpił jeden zgon. Zachorowania wystąpiły u mężczyzn w grupie wiekowej 20 – 60 lat. Osoby chorujące na gruźlicę pochodzą większości ze środowiska o niskim statusie materialnym. Nadzorem objęto również osoby z otoczenia chorego.

Na terenie powiatu zarejestrowano 3 przypadki zatrucia pokarmowego wywołanego pałeczkami Salmonella, przebadano 3 ozdrowieńców tym 2 skreślono z rejestru, 1 osobę przeniesiono do rejestru nosicieli, przebadano 1 nosiciela, 1 nosiciela przeniesiono do rejestru na 2019 rok, skreślono z rejestru 1 nosiciela.
Zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na Wirusowe Zapalenie Wątroby Typu A.

Nadzór epidemiologiczny prowadzono wobec osób zakażonych wirusami HBV i HCV. Pod nadzór lekarzy pierwszego kontaktu skierowano 3 osoby zakażone wirusem HBV i osoby z otoczenia zakażonego .

Sprawowano nadzór nad wykonawstwem obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad gospodarką preparatami szczepionkowymi i obiegiem kart szczepień.
Prowadzono rejestr niepożądanych odczynów poszczepiennych. W roku sprawozdawczym zgłoszono 6 odczynów poszczepiennych u dzieci.
Zarejestrowano 7 przypadków pokąsań u ludzi (w tym 5 pokąsań przez psy, 2 pokąsania przez dzikie zwierzęta). Osoby te objęto nadzorem i pouczono o konieczności konsultacji z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej. Szczepieniu p/wściekliźnie zostały poddane 3 osoby .

Współpracowano z Powiatowym Lekarzem Weterynarii i Zakładem Higieny Weterynaryjnej we Wrocławiu w zakresie nadzoru epidemiologicznego nad podejrzeniami zachorowań na wściekliznę.

Współpracowano z innymi Powiatowymi Stacjami Sanitarnymi w zakresie zgłaszalności chorób zakaźnych, objęcia nadzorem osób chorych i osób z ich otoczenia.

Udzielano informacji osobiście lub telefonicznie na tematy dotyczące chorób zakaźnych, szczepień ochronnych mieszkańcom powiatu w tym osobom wyjeżdżającym za granicę. Propagowano szczepienia przeciwko grypie sezonowej, inwazyjnej chorobie meningokokowej i zakażeniom pneumokokowym.

Zachorowania na wybrane choroby zakaźne z powiatu wałbrzyskiego w 2018 r. w porównaniu do 2017 r.

Jednostka chorobowa		Liczba zachorowań		Zapadalność	
		Rok 2017	Rok 2018	Rok 2017	Rok 2018
Ospa wietrzna		245	121	430,97	215,09
Wirusowe zapalenie wątroby typu A		1	1	1,76	1,78
Wirusowe zapalenie wątroby typu B		3	1	5,28	1,78
Wirusowe zapalenie wątroby typu C		11	0	19,35	0
Szkarlatyna		14	10	24,63	17,78
Wirusowe zakażenia jelitowe	wywołane przez rotawirusy	17	13	29,9	23,11
	inne określone	2	0	3,52	0
	nie określone	7	6	12,31	10,67
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	wywołane przez Clostridium difficile	3	2	5,28	3,56
	nie określone	25	8	43,98	14,22
Biegunka i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu		20	37	35,18	65,77
Borelioza		40	25	70,36	44,44
Nagminne zapalenie przyusznic		2	2	3,52	3,56
Krztusiec		2	2	3,52	3,56
Salmoneloza		7	3	12,31	5,33
AIDS – Zespół nabytego upośledzenia odporności		0	1	0	1,78
HIV		2	1	3,52	1,78
Lamblioza		8	6	14,07	10,67

VI. Ocena stanu sanitarno-technicznego obiektów wczasowo-turystycznych w 2017 roku

1. Baza noclegowa.

W 2018 r. skontrolowano 26 obiektów, świadczących usługi noclegowe dla turystów, w tym: 8 hoteli i 18 innych tego typu obiektów, na terenie gmin uzdrowiskowych i turystycznych powiatu (Szczawno-Zdrój, Jedlina-Zdrój, Walim).

Obiekty noclegowe odznaczały się dobrym stanem sanitarno-technicznym – postępowanie z bielizną czystą i brudną było prawidłowe, czystość w pomieszczeniach zachowana, przeglądy klimatyzacji dokonywane przynajmniej raz w roku, zabiegi DDD wykonywane samodzielnie lub zlecane firmom zewnętrznym.

Właściciele obiektów zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 7 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294), monitorują obecność pałeczek z rodzaju Legionella sp. w instalacji ciepłej wody. Z przedłożonych do wglądu w trakcie kontroli sprawozdań z badań wynika, że ciepła woda spełnia wymogi wyżej cytowanego rozporządzenia.

W 2018 roku w ewidencji PSSE w Wałbrzychu zarejestrowanych było 9 urządzeń, zaopatrujących w wodę hotel, ośrodki wypoczynkowe oraz schronisko w miejscowościach wczasowo-turystycznych.

Jakość wody z wyżej wymienionych urządzeń nie była badana w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przez PPIS. W 2018 r. skontrolowano studnie dla gościńca „Eden" przy ul. Wczasowej 47 w Kowalowej, ośrodków wypoczynkowych „Na stoku" w Rzeczce 16, „Sowia Grapa" w Rzeczce 38, „Rzeczka" w Rzeczce 41, bazy noclegowej „Andrzejówka" w Rybnicy Leśnej 27 oraz ujęcie powierzchniowe dla pokoi gościnnych „Fregata" przy ul. Wodnej 6 w Zagórzu Śląskim. Wynik badania wody w 2018 r., potwierdzający jej właściwą jakość pod względem mikrobiologicznym i fizykochemicznym, przedłożył gestor ostatniego z wymienionych urządzeń, a pod względem mikrobiologicznym – właściciel ośrodka wypoczynkowego „Na stoku" w Rzeczce 16.

Zarządca ujęcia dla ośrodka wypoczynkowego „Rzeczka" w Rzeczce – jako podmiot wykorzystujący wodę z indywidualnego ujęcia o produkcji <10 m^3/d – zwrócił się do PPIS w Wałbrzychu o ustalenie zakresu badanych parametrów oraz częstotliwości wykonywanych badań, co zostało uczynione. W trakcie przeprowadzonych w 2018 r. kontroli ujęć, nie stwierdzono, aby ich zarządcy realizowali obowiązek wewnętrznej kontroli jakości wody, wynikający z § 7 i 8 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2018 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, o którym byli informowaniu w kierowanych do nich wystąpieniach. Wyniki badań, które byłyby uzyskane w ramach takiej kontroli, nie były przekazywane PPIS w Wałbrzychu. W obecnym stanie prawnym organy PIS nie posiadają odpowiednich narzędzi egzekucyjnych w tym zakresie.

2. Baseny i kąpieliska

Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli

Na terenie powiatu wałbrzyskiego w sezonie letnim 2018 r. otwarto 3 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli: 2 na Jeziorze Bystrzyckim – „Słoneczne" przy ul. Wodnej oraz „Zagórze Śląskie" przy ul. Spacerowej 6 w Zagórzu Śląskim, a także „Zalew Stare Bogaczowice" w Starych Bogaczowicach, działające nie dłużej niż 30 dni w sezonie w systemie weekendowym od piątku do niedzieli.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu zaopiniował pozytywnie wszystkie przedłożone projekty uchwał rad gmin w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli, a po przedłożeniu przez organizatorów wyników badania próbek wody wydał bieżące oceny o przydatności wody do kąpieli (w odniesieniu do sprawozdań z badań jakości wody przed rozpoczęciem funkcjonowania miejsc, jak i w trakcie ich funkcjonowania). Ogółem w sezonie wydano 6 ocen o przydatności wody do kąpieli.

Basen odkryty w Głuszycy

W sezonie letnim 2018 r., tak jak w roku ubiegłym, na terenie powiatu działał basen odkryty przy ul. Dolnej 2 w Głuszycy, który nie spełnia definicji pływalni, zawartej w ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 656 z późn. zm.) ze względu na brak stałego przepływu wody w nieckach basenowych (stały system cyrkulacji), zatem nie podlega rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach.

Z niecek basenu odkrytego w ramach nadzoru sanitarnego i kontroli wewnętrznej pobrano 9 próbek wody do badań bakteriologicznych, które nie wykazały przekroczeń. Ponadto w trakcie sezonu zarządca oraz PPIS w Wałbrzychu przeprowadzili badania 6 próbek wody z niecek w kierunku parametrów fizykochemicznych. W niecce średniej i dużej stwierdzono podwyższoną wartość mętności i chloroformu – woda nadawała się warunkowo do kąpieli. W trakcie sezonu stan sanitarno-techniczny i porządkowy zaplecza na basenie był prawidłowy.

Pływalnia kryta z odnową biologiczną w hotelu „Piotr", ul. Kościuszki 5, Boguszów-Gorce

W ramach nadzoru sanitarnego prowadzonego przez PPIS w Wałbrzychu pobrano z niecki dużej, brodzika i jacuzzi 9 próbek wody do badań bakteriologicznych i 8 próbek wody do badań fizykochemicznych, kwestionując 2 z nich z uwagi na wartość chloru wolnego (brodzik) oraz chloroformu, utlenialności i mętności (niecka duża).

W związku ze stwierdzonym zanieczyszczeniem wody w niecce dużej PPIS w Wałbrzychu wydał decyzję nakazującą doprowadzenie wody pod względem fizykochemicznym do norm sanitarnych, jakim powinna odpowiadać woda na pływalni (wykonanie decyzji potwierdziło pozytywne badanie rekontrolnej próbki wody).

Zarządca pływalni nie uzgodnił harmonogramu poboru próbek w roku 2018. Niemniej w ramach realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalni zlecił badania wody

z niecek: 42 próbki pod względem bakteriologicznym i 24 próbki pod względem fizykochemicznym, co odpowiada 50% badań, które powinny być przedłożone w celu oceny spełnienia warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. Zakwestionowano 5 próbek ze względu na podwyższoną wartość chloroformu i mętności.

W związku z brakiem wentylacji mechanicznej w pomieszczeniach magazynowania i dawkowania podchlorynu sodu oraz kwasu siarkowego PPIS w Wałbrzychu wydał decyzję nakazującą, która na wniosek strony została przedłużona w zakresie terminu wykonania obowiązku do końca roku 2018. Ponadto doprowadzono do właściwego stanu sanitarno-technicznego szafki ubraniowe w szatni dla użytkowników basenu zgodnie z drugim obowiązkiem wyżej cytowanej decyzji.

W roku 2018 na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1261 z późn. zm.) oraz § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu wydał negatywną ocenę o jakości wody na pływalni w hotelu „Piotr" w Boguszowie-Gorcach z uwagi na:

- brak badania jakości wody w nieckach basenowych przez zarządcę z wymaganą częstotliwością oraz w zakresie obowiązujących parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych,
- nieprzekazywanie na bieżąco PPIS w Wałbrzychu sprawozdań z przeprowadzonych analiz laboratoryjnych wody w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z wymaganiami rozporządzenia,
- nieinformowanie ludności o jakości wody na pływalni.

Pływalnia kryta "Delfinek", ul. Kolejowa 8, Głuszyca

W ramach realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalni zarządca obiektu zlecił badania wody z niecki basenowej, brodzika i jacuzzi: 55 próbek pod względem bakteriologicznym i 29 próbek pod względem fizykochemicznym oraz z instalacji ciepłej wody 2 próbki w kierunku obecności bakterii Legionella sp. Na początku działalności pływalni w pięciu pobranych próbkach stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia chloroformu i utlenialności, kolejne sprawozdania z badania próbek wody przedłożone przez zarządcę wykazały poprawę w powyższym zakresie. Badanie wody przez PPIS w Wałbrzychu w ramach nadzoru sanitarnego zaplanowane jest na 2019 r. – przed wydaniem zbiorczej rocznej oceny pływalni.

Kontrola pływalni wraz z zapleczem sanitarnohigienicznym nie wykazała istotnych uchybień sanitarno-technicznych, wydano zalecenia dotyczące: odnotowywania w rejestrze „Dzienne zapisy pracy ratowników wodnych" informacji o przejrzystości wody, stwierdzonych widocznych zanieczyszczeniach i podjętych działaniach naprawczych, godzinach wyłączenia z użytkowania zanieczyszczonej niecki, zaopatrzenia obiektu w regały do suszenia desek do nauki pływania oraz suszarki do higienicznego suszenia ścierek, mopów i padów. Zarządca pływalni wykonał wszystkie zalecenia.

Ze względu na niepełny rok funkcjonowania obiektu PPIS w Wałbrzychu nie wydał

oceny rocznej.

3. Obiekty PKP

W roku objętym sprawozdaniem przeprowadzono kontrolę 3 stacji PKP: Boguszów-Gorce, Boguszów Zachód, Głuszyca oraz 3 przystanków osobowych PKP: Jedlina – Zdrój, Jedlina Górna, Głuszyca Górna. Obiekty te są silnie wyeksploatowane i wymagają modernizacji, ich stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

VIII. Ocena stanu sanitarno-technicznego innych obiektów użyteczności publicznej w 2017 roku

1. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

Na terenie powiatu wałbrzyskiego w 2018 roku skontrolowano 35 obiektów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej (pozostające w ewidencji PSSE w Wałbrzychu) pod kątem spełnienia ogólnych wymogów sanitarnych, a przede wszystkim zagrożenia przeniesienia chorób zakaźnych i zakażeń.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości, procedury postępowania ze sprzętem kosmetycznym i fryzjerskim były prawidłowe, nie kwestionowano również czystości i porządku w pomieszczeniach zakładów. W kilku przypadkach wydano zalecenia, wpisane do książki kontroli, dotyczące m.in.:

- oznakowywania preparatów kosmetycznych datą ich pierwszego użycia (dotyczy kosmetyków posiadających na opakowaniu znak graficzny określający czas, w jakim od otwarcia preparat może być stosowany),
- wykorzystywania barwników do makijażu permanentnego, które posiadają karty charakterystyki i stosowne certyfikaty,
- prowadzenia biologicznej kontroli wewnętrznej procesu sterylizacji testem Sporal A.

W kontrolowanych obiektach, w których prowadzone są zabiegi z naruszeniem ciągłości tkanek ludzkich, zostały opracowane i wdrożone procedury, zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi zgodnie z art. 16 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, tj. procedury postępowania ze sprzętem powodującym naruszenie ciągłości tkanek, procedury dezynfekcji skóry i błon śluzowych oraz procedury dekontaminacji pomieszczeń i urządzeń. Sprzęt wielokrotnego użytku wykorzystywany do zabiegów naruszających ciągłość tkanek poddawany jest sterylizacji w autoklawie we własnym zakresie lub przez podmiot zewnętrzny.

W skontrolowanych solariach po wejściu w życie ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz. U. 2017 poz. 2011) nie stwierdzono naruszenia jej wymogów dotyczących: reklamowania i promocji usług w zakresie opalania ciała, informowania klientów o szkodliwości korzystania z solarium, udostępniania solarium małoletnim.

W 2018 roku skontrolowano 3 zakłady odnowy biologicznej, z których 1 oceniono negatywnie na koniec roku – Fitness Zdrój przy ul. Kolejowej 14 w Szczawnie-Zdroju. W trakcie kontroli obiektu stwierdzono następujące uchybienia sanitarno-techniczne:

- brudne ściany i sufity w pomieszczeniach z miejscowymi ubytkami tynku i malatury,
- uszkodzona tapicerka części urządzeń treningowych w salach ćwiczeń oraz mebli wypoczynkowych w poczekalni,
- miejscami uszkodzona z ubytkami powierzchnia podłogi w salach ćwiczeń.

W związku z powyższym PPIS w Wałbrzychu decyzją administracyjną zobowiązał właściciela obiektu do usunięcia nieprawidłowości w terminach do dnia 15 stycznia, 31 października i 31 grudnia 2019 r. Zgodnie z wyjaśnieniami „Uzdrowiska Szczawno-Jedlina" SA wszystkie środki finansowe są wykorzystywane na odbudowę zniszczonego w trakcie pożaru Zakładu Przyrodoleczniczego w Szczawnie-Zdroju, stąd brak funduszy na modernizacje innych obiektów uzdrowiskowych.

2. Ustępy publiczne

W 2018 roku skontrolowano 4 ustępy publiczne zlokalizowane w Szczawnie-Zdroju, Jedlinie-Zdroju, Walimiu oraz Zagórzu Śląskim. Wszystkie obiekty odznaczały się prawidłowym stanem sanitarno-technicznym.

3. Wiaty przystankowe

W 2018 r. ogółem skontrolowano 14 przystanków komunikacji pozamiejskiej, zlokalizowanych na terenie gmin Walim i Mieroszów. Wszystkie skontrolowane wiaty przystankowe zostały ocenione pozytywnie pod względem sanitarno-technicznym na koniec roku. W wyniku kontroli wiat w gminie Mieroszów wydano doraźne zalecenia, które dotyczyły odnowienia powierzchni ławek dla podróżnych, wymiany lub odnowienia wyeksploatowanych wiat przystankowych.

4. Szpitale uzdrowiskowe i sanatoria

Na nadzorowanym terenie zewidencjonowanych jest 5 szpitali uzdrowiskowych oraz 8 sanatoriów, zlokalizowanych na terenie Szczawna-Zdroju i Jedliny-Zdroju. W 2018 r. skontrolowano 11 obiektów, w których nie stwierdzono uchybień sanitarno-technicznych, które wymagały wszczęcia postępowania administracyjnego. Wydano natomiast doraźne zalecenia pokontrolne dotyczące odnowienia powłok malarskich w pomieszczeniach oraz wymiany uszczelek silikonowych w toaletach.

Jednocześnie należy nadmienić, że „Uzdrowisko Szczawno-Jedlina" S.A. wykonuje szereg prac modernizacyjnych podnoszących standard w udostępnianych kuracjuszom

obiektach oraz sukcesywnie przystosowuje szpitale uzdrowiskowe do zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego (Dz. U. z 2012 r., poz. 452 z późn. zm.).

Znajdujące się na podległym terenie szpitale uzdrowiskowe posiadają opracowane instrukcje postępowania z odpadami medycznymi, z bielizną czystą i brudną oraz dekontaminacji sprzętu, urządzeń i pomieszczeń. Sposób postępowania z bielizną brudną i czystą w tych obiektach jest prawidłowy. Odpady medyczne są odbierane przez wyspecjalizowaną firmę.

PSSE w Wałbrzychu nadzoruje trzy uzdrowiskowe zakłady rehabilitacyjne, tj.:

- Centrum Rehabilitacji i Balneologii w Szczawnie-Zdroju - budynek spłonął w wyniku pożaru w marcu 2018 r. (gabinety zabiegowe tymczasowo przeniesiono do innego budynku uzdrowiskowego – budynku sanatorium „Korona Piastowska" w Szczawnie-Zdroju),
- Centrum Rehabilitacji i Balneologii w Jedlinie-Zdroju,
- Centrum Rehabilitacji i Balneologii przy Sanatorium Uzdrowiskowym „Azalia" w Szczawnie-Zdroju.

Przeprowadzono kontrole w gabinetach zabiegowych zorganizowanych tymczasowo w budynku „Korona Piastowska" w Szczawnie-Zdroju odznaczały się prawidłowym stanem sanitarno-technicznym.

\

Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia prowadzona przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Wałbrzychu na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego w 2018 roku

Działalność prowadzono poprzez:

- wdrażanie, koordynację, monitorowanie i ocenianie realizowanych programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia,
- programowanie i realizację zadań skierowanych na rozwiązywanie problemów i minimalizowanie zagrożeń zdrowotnych,
- współpracę z podmiotami uczestniczącymi w procesie promocji zdrowia,
- inicjowanie działań prozdrowotnych.

Podejmowano realizację zadań zlecanych przez instytucje nadrzędne oraz realizację działań lokalnych.
Instytucje i organizacje, z którymi współpracowano w ramach realizacji zadań:

- Urząd Miejski w Wałbrzychu
- Starostwo Powiatowe w Wałbrzychu
- Dolnośląskie Centrum Onkologii
- PTOZ Oddział Terenowy w Wałbrzychu
- Centrum Aktywnego Wypoczynku Aqua Zdrój w Wałbrzychu
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu / Centrum Aktywności Lokalnej i Centrum Integracji Rodziny/
- Zespół Placówek Wsparcia Dziennego w Wałbrzychu
- Ośrodek Społeczno- Kulturalny „Podzamcze” w Wałbrzychu
- Wałbrzyski Ośrodek Kultury
- Centrum Nauki i Sztuki Stara Kopalnia w Wałbrzychu
- Centrum Kulturalno-Kongresowe „Witold” w Boguszowie Gorcach
- Stowarzyszenie Gmin Książańskich Euroregionu Nysa
- Sejmik Województwa Dolnośląskiego
- Dyrektorzy żłobków, przedszkoli, nauczyciele
- Dyrekcje i grona pedagogiczne szkół
- uczelnie wyższe
- placówki wypoczynku dzieci i młodzieży
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Odział Terenowy w Wałbrzychu
- Dziecięca Akademia Rozwoju w Wałbrzychu
- Klubu Kolarstwa „Superior” Wałbrzych
- Biblioteka pod Atlantami w Wałbrzychu
- Biblioteki w Szczawnie Zdroju i Boguszowie Gorcach
- Teatr Dramatyczny w Wałbrzychu
- podmioty lecznicze
- lokalne mass media /radio, prasa, TV/

Realizacja zagadnień problemowych

W 2018 roku realizowano następujące programy krajowe wynikające z polityki zdrowotnej państwa, programy wojewódzkie i lokalne oraz interwencje nieprogramowe i inne działania wynikające z sytuacji epidemiologicznej i potrzeb środowiska:

1. Ogólnopolski program edukacyjny "Trzymaj Formę " XI edycja.
2. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania zakażeniom HIV.
3. Ogólnopolski program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas IV szkół podstawowych „Bieg po zdrowie".
4. Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?" V edycja.
5. Ogólnopolski Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej "Czyste Powietrze Wokół Nas".
6. Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok".
7. Program edukacyjny "Moje dziecko idzie do szkoły".
8. Program Edukacji Antytytoniowej "Nie pal przy mnie, proszę".
9. Program Profilaktyki Palenia Tytoniu "Znajdź właściwe rozwiązanie".
10. Autorski lokalny program „Promocja Zdrowia w Sztuce Teatralnej Dziecięcej i Młodzieżowej - Wybieram Zdrowie".
11. Profilaktyka palenia tytoniu w tym Światowy Dzień Bez Tytoniu i Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu.

Realizacja działań:

Ogólnopolski program edukacyjny "Trzymaj Formę " XI edycja

Celem programu jest edukacja dzieci i młodzieży oraz ich rodziców w zakresie kształtowania postaw prozdrowotnych związanych z właściwym odżywianiem i aktywnością fizyczną poprzez promocję aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.
Koordynowano i monitorowano realizację programu.

Udzielono wsparcia merytorycznego i metodycznego oraz dostarczono materiały edukacyjne dotyczące omawianej tematyki placówkom nauczania i wychowania. Prowadzono instruktaże metodyczne w trakcie spotkań z koordynatorami szkolnymi. Rozpropagowano konkurs ogłoszony w ramach programu. Przeprowadzono 14 wizytacji realizacji programu w szkołach.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowały 23 szkoły /53 %/. W realizację programu włączyło się ok. 162 nauczycieli i innych pracowników szkół.
Zasięg programu: 3349 uczniów oraz 921 rodziców.

Przeprowadzono 6 instruktaży, 8 narad i spotkanie informacyjne /20 osób/, 2 szkolenia indywidualne /2 osoby/ oraz przesłano pismo informujące o programie /34 jednostki /.
Ogólny zasięg 4508 osób.

Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania zakażeniom HIV

Prowadzono działania z zakresu profilaktyki HIV/AIDS w oparciu o Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV opracowany na lata 2017-2021.

Opracowano sprawozdanie za 2017 r. oraz harmonogram realizacji zadań na 2018 r. Współpracowano z Komisją Lekarską prowadzącą kwalifikację wojskową młodzieży. Odbyło się 14 spotkań, w trakcie których prowadzono edukację wśród młodzieży podlegającej kwalifikacji wojskowej z zakresu profilaktyki zakażeń krwiopochodnych ze szczególnym uwzględnieniem HIV/AIDS oraz uzależnień. Działaniami objęto 285 osób.

Prowadzono działania w ramach kampanii ”Mam czas rozmawiać” oraz Światowego Dnia Zdrowia. Zorganizowano 2 punkty informacyjno-edukacyjne w Wyższej Szkole Zarządzania i Przedsiębiorczości – prowadzono rozmowy indywidualne i dystrybucję materiałów - działaniami objęto 120 osób. Informacje umieszczono na stronie internetowej PSSE.

Tematyka profilaktyki zakażeń HIV była poruszana w punktach informacyjnych w trakcie 2 imprez ogólnospołecznych. Prowadzono rozmowy indywidualne i dystrybucję materiałów. Działaniami objęto 120 osób.

Zagadnienia dotyczące profilaktyki HIV i AIDS zawarto w wytycznych programowych programu „Promocja zdrowia w sztuce teatralnej dziecięcej i młodzieżowej - Wybieram zdrowie”. Przeprowadzono pogadankę nt. profilaktyki HIV/AIDS dla uczestników festiwalu /200 osób/.

Prowadzono narady /1/, spotkania organizacyjne /3/ i spotkania informacyjne /2/ dotyczące realizacji działań. Przekazano materiały do Szpitala Ginekologiczno-Położniczego. Opublikowano materiały edukacyjne na stronie internetowej. Prowadzono szkolenia dla młodzieży /10 szkoleń -223 osoby/. Przesłano pisma do mediów i uczelni wyższych /25 jednostek/.

Działania wzmocniono poprzez obchody Światowego Dnia Walki z AIDS.

Formy realizacji:

- do massmediów i placówek nauczania i wychowania i wyższych uczelni wystosowano 2 pisma dot. obchodów Światowego Dnia Walki z AIDS – 64 jednostki),
- umieszczono informację na stronie internetowej PSSE,
- udzielono wywiadu dla radia RMF MAXXX /1/
- w Wyższej Szkole Zarządzania i Przedsiębiorczości w Wałbrzychu poprowadzono punkt informacyjny – przeprowadzono 85 rozmów indywidualnych dot. profilaktyki HIV/AIDS. Studenci otrzymali materiały edukacyjne /100 osób/.
- w trakcie XXVI Festiwalu „Promocja zdrowia w sztuce teatralnej dziecięcej i młodzieżowej - Wybieram Zdrowie” w Teatrze Dramatycznym w Wałbrzychu, informowano o Światowym Dniu AIDS. Ponadto w foyer Teatru wyeksponowano materiały edukacyjne. Edukacją objęto ok. 200 osób.

Przygotowano ekspozycję materiałów dla klientów PSSE w Wałbrzychu - zasięg ok. 140 os.
Ogólny zasięg działań: 1569 osób.

Ogólnopolski program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas IV szkół podstawowych „Bieg po zdrowie”.

Program stanowi źródło rzetelnej wiedzy na temat zagadnień dotyczących palenia tytoniu i ukazuje korzyści wynikające z niepalenia papierosów. Forma programu sprzyja wzmacnianiu poczucia własnej wartości, przygotowuje do świadomych wyborów w obszarze własnego zdrowia oraz sprzyja wyrażaniu własnych oczekiwań i opinii. Przeprowadzono 6 narad /18 osób/ i szkolenie indywidualne z zakresu realizacji programu, przekazano materiały oraz przeprowadzono 5 wizytacji i podsumowanie realizacji. Program realizowało 6 szkół podstawowych.
Zasięg programu - 488 uczniów i 550 rodziców. Razem 1038 osób.

Inaugurując kolejną edycję programu przeprowadzono 6 narad i 1 spotkanie organizacyjne oraz przeprowadzono 4 szkolenia, edukacją objęto 10 osób. Realizację programu zgłosiło 10 szkół.
Zasięg działań: 1061 osób.

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?” V edycja.

Program skierowany jest do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych.

Przeprowadzono 8 wizytacji realizacji programu w szkołach. Program realizowało 12 szkół ponadgimnazjalnych, edukacją objęto 346 uczniów oraz 315 rodziców. Zasięg programu 661 osób.

Dla szkół realizujących program Główny Inspektorat Sanitarny ogłosił kolejną edycję konkursu na projekt edukacyjny ph ”Szkoła wolna od używek”. Przesłano pisma dot. konkursu do 10 placówek. Odbyły się 2 spotkania organizacyjne. Przeprowadzono naradę komisji do oceny projektu nadesłanego na konkurs. Opracowano sprawozdanie z realizacji.

Inaugurując kolejną edycję przesłano wzory formularza zgłoszeniowego do 12 placówek oraz odbyły się 2 narady .
Ogólny zasięg działań - 673 osoby .

Ogólnopolski Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej "Czyste Powietrze Wokół Nas"

Celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach narażenia na bierne palenie.
Grupa docelowa: dzieci 5-6 letnie oraz ich rodzice i opiekunowie.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 19 placówek przedszkolnych. Przekazano materiały edukacyjne, udzielano wsparcia metodycznego i merytorycznego. Koordynowano i monitorowano realizację programu. W ramach monitoringu przeprowadzono 19 wizytacji realizacji programu w przedszkolach.

Program cieszył się dużym zainteresowaniem. Dzieci i rodzice chętnie uczestniczyli w działaniach, wzbogacając wiedzę na temat profilaktyki antytytoniowej, szczególnie ochrony dzieci przed biernym paleniem.

Przeprowadzono 10 szkoleń indywidualnych dla nowych koordynatorów

/16 osób/.

Przeprowadzono ogółem 7 narad /19 osób/ oraz 18 szkoleń indywidualnych i spotkanie informacyjne /24 osoby/. Przekazano pisma o programie do 39 placówek.

Pracownicy Sekcji OZ i PZ brali udział w 1 imprezie integracyjnej podsumowującej program /pogadanka, dystrybucja materiałów/ ok. 200 osób/.

Zasięg programu: 1142 dzieci oraz 1080 rodziców.

Ogólny zasięg działań: 2523 osoby.

Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok"

Program jest skierowany do uczniów klas I szkół ponadgimnazjalnych, rodziców uczniów oraz kadry pedagogicznej. Jego głównym celem jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy poprzez zwiększenie poziomu wiedzy i zachęcanie do odpowiedzialności za zdrowie swoje i najbliższego otoczenia. Program realizowało 7 szkół ponadgimnazjalnych. Zorganizowano 3 narady /4 osoby/ i spotkanie organizacyjne /1 osoba/. Przekazano materiały do realizacji, udzielano konsultacji merytorycznych, instruktaży. Przeprowadzono 6 wizytacji mających na celu monitoring realizacji programu. Przeprowadzono analizę informacji z realizacji, sporządzono sprawozdanie końcowe.

Zasięg programu- 534 uczniowie, 364 rodzice, pracownicy szkół -35.

Zasięg podjętych działań:938 osób.

Program edukacyjny "Moje dziecko idzie do szkoły"

Program zakłada edukację dzieci klas I i ich rodziców w zakresie potrzeb zdrowotnych dziecka rozpoczynającego naukę w szkole.

Program realizowało 10 szkół. Koordynatorów szkolnych przeszkolono w zakresie zagadnień merytorycznych i metodyki realizacji programu w poprzednich latach. Na podstawie analizy informacji z realizacji programu w szkołach przeprowadzono ocenę i sporządzono sprawozdanie zbiorcze.

Realizacja programu przyczyniła się do zwiększenia współpracy nauczycieli i szkolnej służby zdrowia z rodzicami w zakresie kształtowania właściwych postaw zdrowotnych zarówno u dzieci jak i rodziców. Odbiorcy poszerzyli wiedzę na temat zdrowego stylu życia a zajęcia edukacyjne pozwoliły ograniczyć stres związany z pobytem dzieci w nowym środowisku. Program w szkołach realizowało 59 osób /nauczyciele, pedagodzy, pielęgniarki, straż miejska/. W trakcie festynu rodzinnego w przedszkolu prowadzono rozmowy indywidualne z rodzicami i przekazano materiały informacyjne/ 10 osób/.

Zasięg programu 371 dzieci i 512 rodziców oraz 37 nauczycieli i pedagogów.

Zasięg podjętych działań: 930 osób.

Program Edukacji Antytytoniowej "Nie pal przy mnie, proszę."

Celem programu jest zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu poprzez zwiększenie wiedzy w zakresie odpowiedzialności za zdrowie, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie oraz kształtowanie postaw asertywnych.

Adresatami programu są dzieci klas I-III szkół podstawowych.

W związku z zakończeniem realizacji na poziomie ogólnopolskim program kontynuowany był jako lokalny. Koordynatorzy szkolni oraz współrealizatorzy zostali przeszkoleni w poprzednich edycjach.

Program realizowało 10 szkół podstawowych. Przeprowadzono 5 wizytacji. Na podstawie analizy informacji z realizacji programu w szkołach przeprowadzono ocenę i sporządzono sprawozdanie zbiorcze.

Koordynatorzy szkolni wysoko ocenili program oraz zaangażowanie dzieci podczas realizacji programu. Wysoko również oceniono odbiór programu przez rodziców.
Zasięg programu: 817 dzieci oraz 483 rodziców.
Przeprowadzono 2 szklenia indywidualne nowych koordynatorów.
Ogólny zasięg działań: 1302 osoby.

Program Profilaktyki Palenia Tytoniu "Znajdź właściwe rozwiązanie"

Celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród młodzieży szkolnej poprzez zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich oraz kształtowanie postaw asertywnych z unikaniem czynnego i biernego palenia tytoniu.
Adresatami programu są uczniowie starszych klas szkół podstawowych .

W związku z zakończeniem realizacji na poziomie ogólnopolskim program kontynuowany był jako lokalny. Koordynatorzy szkolni, którzy prowadzą program od wielu lat, zostali przeszkoleni w poprzednich edycjach. Przeprowadzono 2 wizytacje. Przeprowadzono podsumowanie realizacji programu na podstawie ankiety oraz protokołów z wizytacji.

Realizację programu kontynuowały 3 szkoły. Zdaniem koordynatorów program jest bardzo pomocny w realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień, realizacja programu umożliwia rzeczowe i obrazowe przekazanie najistotniejszych informacji dotyczących palenia tytoniu oraz kształtowanie postaw zobowiązujących do niepalenia.
Programem objęto 124 uczniów i 20 rodziców.
Przeprowadzono szkolenie indywidualne nowego koordynatora.
Ogólny zasięg działań: 145 osób.

Autorski lokalny program „Promocja Zdrowia w Sztuce Teatralnej Dziecięcej i Młodzieżowej - Wybieram Zdrowie”

Celem programu jest wzrost poziomu wiedzy o zdrowiu, zapobieganie uzależnieniom, wyrabianie świadomości zdrowotnej i kształtowanie postaw prozdrowotnych wśród dzieci i młodzieży oraz odpowiedzialności za zdrowie własne i innych, a także integracja środowiska szkolnego na rzecz promocji zdrowia.

Grupą docelową są uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych miasta Wałbrzycha. Program składa się z kilku etapów: edukacyjnego, pracy nad sztuką teatralną, eliminacji oraz etapu festiwalowego. Elementem kończącym realizację programu w szkole jest opracowanie scenariusza oraz przygotowanie przez uczniów i nauczycieli sztuki teatralnej promującej zdrowie.

Sztuki prezentowane i oceniane są na przeglądach organizowanych w szkołach, po czym najlepsze kwalifikowane są do Festiwalu.

Inicjator programu, koordynator, realizatorzy: kierownik i pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej

w Wałbrzychu, Partnerzy: Urząd Miejski w Wałbrzychu i Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej Oddział Terenowy w Wałbrzychu,

Opracowano program w oparciu o Narodowy program Zdrowia i przekazano do wałbrzyskich szkół podstawowych i gimnazjalnych zapraszając do jego realizacji - program przyjęło 6 szkół. Przeprowadzono w tych szkołach wizytacje oceniając realizację programu w placówce oraz wartość merytoryczną opracowanej sztuki teatralnej. W części szkół przegląd sztuki połączony był z imprezą środowiskową dla społeczności szkolnej.

W Teatrze Dramatycznym im. J. Szaniawskiego w Wałbrzychu 3 grudnia 2018r. odbył się XXVI Festiwal „Promocja zdrowia w sztuce teatralnej dziecięcej i młodzieżowej – WYBIERAM ZDROWIE".

W przeglądzie Festiwalowym zaprezentowano 8 sztuk. Wystawiając sztuki własnego pomysłu dzieci i młodzież wypowiadały się w nich przeciw uzależnieniom, mówiły o zdrowym stylu życia, właściwym odżywianiu, roli aktywności fizycznej dla zdrowia, zdrowiu psychicznym. Prezentowane sztuki oceniane były pod względem wartości merytorycznych i artystycznych w osobnych kategoriach wiekowych.

W trakcie przerw pracownicy Sekcji OZiPZ prowadzili edukację - ze sceny przekazano informacje nt. znaczenia zdrowego stylu życia, profilaktyki określonych schorzeń, prowadzono dystrybucję materiałów oświatowo zdrowotnych, uczestnicy imprezy otrzymali książeczkę „Mali przyjaciele" oraz kolorowankę wydaną przez Krajowe Centrum ds. AIDS.

Nauczyciele, opiekunowie grup teatralnych wyrazili swoją opinię o organizacji festiwalu poprzez odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie anonimowej.

Festiwal „Promocja zdrowia w sztuce teatralnej dziecięcej i młodzieżowej – Wybieram Zdrowie" został bardzo dobrze oceniony. Nauczyciele twierdzą, że taka forma edukacji zdrowotnej jest przystępna i ciekawa dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.

W teatrze goszczono ok. 200 osób. Najlepszym zespołom przyznano dyplomy oraz nagrody rzeczowe w postaci sprzętu multimedialnego. Opiekunowie otrzymali podziękowania. Uczestnikom festiwalu – aktorom, widzom, gościom zapewniono zdrowy poczęstunek.

Informację pisemną o realizowanym programie i organizowanym XXVI Festiwalu oraz o wynikach i zwycięzcach przesłano do wszystkich lokalnych mass mediów oraz umieszczono na stronie PSSE. Sporządzono dokumentację zdjęciową. Udzielono wywiadu do radia RMF MAXXX.

Program realizowało 6 szkół, przygotowano 8 spektakli.
Zasięg programu w szkołach: 2430 uczniów i 462 nauczycieli i rodziców.
Festiwal: 134 uczniów, 58 osób dorosłych/ nauczyciele, rodzice, opiekunowie, dyrektorzy szkół/ widzowie, jury, obsługa. Razem ok. 200 osób.
Narady, spotkania organizacyjne, pisma – 35 osób/ 22 jednostki/.
Zasięg całościowy programu- 3127 osób.

Wnioski - Przedstawianie problemów zdrowotnych poprzez sztuki teatralne, jest ciekawą formą edukacji zdrowotnej, chętnie realizowaną przez dzieci i młodzież a prezentacja najlepszych spektakli na deskach teatru cieszy się od bardzo wielu lat niesłabnącym zainteresowaniem. Uczniowie wałbrzyskich szkół podstawowych i gimnazjalnych wystąpili w spektaklach, które zgodnie z przewodnim hasłem Festiwalu mówiły o tym jak dbać o zdrowie i jak je umacniać. Przygotowując spektakle młodzież łączy przeżycia artystyczne ze zdobywaniem wiedzy, a prezentując je uczą swoich rówieśników.

Profilaktyka palenia tytoniu w tym Światowy Dzień Bez Tytoniu i Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu

• Światowy Dzień bez Tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia Tytoniu

Działania skierowane były do społeczności lokalnej. Zainicjowano działania przekazując opracowania informujące o założeniach i celach Światowego Dnia Bez Tytoniu i Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu do placówek nauczania i wychowania oraz placówek leczniczych, jednostek współpracujących i lokalnych massmediów.

Odbyły się narady i spotkania organizacyjne /10- 22 osoby/ w celu pozyskania partnerów do realizacji działań. W trakcie narad omówiono założenia i cele obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu i Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu, pozostawiono materiały edukacyjne (plakaty, ulotki). Działania edukacyjne połączone z pomiarem ciśnienia krwi, pomiarem zawartości tlenku węgla w wydychanym powietrzu, rozdawnictwem tematycznych materiałów edukacyjnych prowadzono wśród uczniów, studentów wałbrzyskich wyższych uczelni oraz wśród społeczności lokalnej biorącej udział w imprezach środowiskowych /11 punktów 830 osób/. Prowadzono edukację z wykorzystaniem sztuk teatralnych /3 wydarzenia -300 osób/.

Materiały edukacyjne z zakresu profilaktyki nikotynizmu eksponowane były w jednostkach pozyskanych do działań i w siedzibie PSSE /2-162 osoby/. Umieszczano informacje na stronie internetowej PSSE.

•Pozostałe działania

Tematyka profilaktyki palenia tytoniu była elementem edukacji w punktach informacyjno-edukacyjnych w trakcie imprez ogólnospołecznych: prowadzono rozmowy indywidualne pomiary ciśnienia krwi i CO w wydychanym powietrzu, rozdawnictwo broszur i ulotek, szkoleń dla młodzieży i osób dorosłych oraz programu „Promocja zdrowia w sztuce Teatralnej Dziecięcej i Młodzieżowej- Wybieram Zdrowie" i interwencji nieprogramowej „Bezpieczny wypoczynek". Prowadzono edukację w 10 punktach edukacyjnych dla 325 osób. PSSE w Wałbrzychu sfinansowała wydruk ulotek - 4 rodzaje- 2000 szt.

Zasięg ogólny : 1639 osób.

Profilaktyka zażywania narkotyków w tym środków zastępczych

Prowadzono działania skierowane do społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży.

Opracowano i rozpoczęto realizację lokalnego programu „Dopalaczom mówimy NIE!" Przeprowadzono 31 szkoleń dla młodzieży z 6 placówek/ Miejskie Ośrodki Socjoterapii w Wałbrzychu i Walimiu, szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne/. Edukacją objęto 661 osób.

Otrzymano z Krajowego Biura ds. Narkomanii 200 szt. składanek oraz wydrukowano 2000 szt. ulotek.

W przekazie edukacyjnym z zakresu profilaktyki HIV/AIDS prowadzonym przez pracowników Sekcji OZiPZ dla młodzieży podlegającej kwalifikacji wojskowej zawarto treści związane ze środkami zastępczymi– ich wpływem na określone zachowania młodych ludzi i ich stan zdrowia /14 pogadanek- 285 osób/. Zorganizowano w OSK prezentację sztuki

teatralnej nt. dopalaczy „Cukierki", która zwyciężyła w XXV Festiwalu „Promocja Zdrowia w Sztuce Teatralnej Dziecięcej i Młodzieżowej Wybieram Zdrowie". Po prezentacji przeprowadzono zajęcia dla młodzieży z zakresu profilaktyki uzależnień. W ramach XXVI Festiwalu edukacją w zakresie środków zastępczych objęto 517 osób.

Zorganizowano narady i spotkania organizacyjne /8- 23 osoby/ w celu pozyskania partnerów do działań.

Prowadzono działania edukacyjne połączone z dystrybucją materiałów wśród uczestników wypoczynku zimowego i letniego oraz poradnictwo metodyczne wśród nauczycieli i opiekunów /45 instruktaży/. Przeprowadzono 2 prelekcje dla 26 osób i 2 pogadanki dla 89 osób. Przekazano materiały we współpracy z Sekcją HDM do 55 placówek wypoczynku.

Edukację prowadzono również w punktach informacyjno-edukacyjnych w trakcie festynów, imprez oraz w ramach akcji oświatowo-zdrowotnych /17 działań- 530 osób/.

Zasięg działań bezpośrednich: 2231 osoby.

Światowy Dzień Zdrowia 2018

Światowy Dzień Zdrowia w 2018 r. obchodzono pod hasłem: „Zdrowie dla wszystkich". Działania kierowane były do społeczności lokalnej.

Opracowano i przekazano informacje do placówek nauczania i wychowania, uczelni wyższych, podmiotów leczniczych, mass-mediów- 144 jednostki. Przygotowano 2 wystawy /72 osoby/.

Współpracując z Ośrodkiem Społeczno-Kulturalnym Podzamcze przekazano materiały edukacyjne oraz zorganizowano międzyszkolny konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych „Zdrowie dla wszystkich" (125 osób). Odbyło się uroczyste zakończenie konkursu /pogadanka, wystawa prac plastycznych, podsumowanie/. Nagrody ufundowane były przez PSSE w Wałbrzychu i OSK Podzamcze.

Zorganizowano 2 punkty informacyjno-edukacyjne w trakcie obchodów „Światowego Dnia Zdrowia". Prowadzono rozmowy indywidualne, pomiary RR oraz ekspozycję i dystrybucję materiałów edukacyjnych /120 osób/.

Umieszczono informacje na stronie internetowej PSSE i OSK. Zorganizowano szkolenie dla pracowników PSSE- 10 osób. Organizowano narady i spotkania organizacyjne/ 5/.

Zasięg działań bezpośrednich– 516 osób.

Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania

Tematyka wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie oraz promocji zdrowego stylu życia była poruszana w trakcie podejmowanych przez Sekcję OZ i PZ działań oraz imprez organizowanych przy współpracy z innymi jednostkami: 20 punktów i akcji oświatowo-zdrowotnych w trakcie imprez /1135 osób/, konkurs wiedzy /50 osób/. Prowadzono pogadanki w trakcie działań dla dzieci i młodzieży w okresie ferii i wakacji /38 pogadanek - 1115 osób/ oraz edukację w trakcie Festiwalu /sztuki dotyczące zdrowego stylu życia – 200 osób/.

Współpracowano przy realizacji wojewódzkiego konkursu ph. „Uczę się bezpiecznie żyć". Głównymi organizatorami konkursu jest Stowarzyszenie Gmin Książańskich Euroregionu Nysa oraz Sejmik Województwa Dolnośląskiego i Urząd Miejski w Wałbrzychu.

Konkurs ma charakter zawodów, w trakcie których reprezentacje szkół podstawowych i gimnazjalnych /4 kategorie wiekowe/ wykazują się wiedzą i umiejętnościami z zakresu bezpieczeństwa, zdrowego stylu życia i innych zagadnień ujętych w regulaminie. Pracownicy Sekcji OZiPZ brali udział w pracach komisji konkursowej oceniającej wiedzę z zakresu higieny, racjonalnego żywienia i pierwszej pomocy – 2 stanowiska sędziowskie dla uczniów klas IV-VI .
Zasięg podjętych działań bezpośrednich w konkursie: 19 szkół- 76 osób.

Ponadto prowadzono narady i spotkania informacyjne /8- 15 osób/ oraz wydruk i dystrybucję materiałów edukacyjnych.
Ogólny zasięg działań: 2591 osób.

Profilaktyka chorób układu pokarmowego w tym zatruć pokarmowych

Prowadzono działania z uwzględnieniem powyższej tematyki w trakcie wypoczynku oraz w siedzibie PSSE /wystawki, dystrybucja materiałów/. Działania skierowane były do społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży
Zasięg działań: 1420 osób.

Profilaktyka grypy i zachorowań grypopodobnych

Interwencja skierowana była do społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

W działaniach prowadzonych w okresie ferii zimowych uwzględniono tematykę związaną z profilaktyką grypy i szczepieniami przeciw grypie. Przekazano materiały i informacje do szkół /64 placówki/ i organizatorów wypoczynku /38 jednostek/, prowadzono edukację dla uczestników zorganizowanych form wypoczynku, prowadzono pogadanki /14-300 osób/ i dystrybucję materiałów. Zorganizowano wystawkę i dystrybucję materiałów edukacyjnych w siedzibie PSSE /152 osoby/. Odbyło się 9 spotkań informacyjnych /17 osób/, 4 narady /9 osób/, współpraca /3 osoby/, prowadzono edukację w 3 punktach informacyjnych /90 osób/.
Działaniami objęto 673 osoby.

Promocja higieny jamy ustnej w tym profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia

W trakcie 16 narad i spotkań informacyjnych przekazano materiały edukacyjne do Szpitala Ginekologiczno - Położniczego w Wałbrzychu, przychodni, żłobków i przedszkoli /30 osób/. Umieszczono informację na stronie internetowej PSSE. Prowadzono edukację w 4 punktach informacyjnych /60 osób/. Przeprowadzono pogadankę dla dzieci przedszkolnych /27 osób/.
Zasięg działań bezpośrednich -117 osób.

Promocja szczepień ochronnych /w tym „Zaszczep w sobie chęć szczepienia" i "Europejski tydzień szczepień"/

Odbyło się 10 narad w żłobkach i przedszkolach /22 osoby/, w trakcie których udzielano informacji nt. konieczności edukacji rodziców w zakresie szczepień ochronnych.

Przekazano materiały edukacyjne. Opracowano wystawę, prowadzono dystrybucję /115 osób/ i umieszczono informację na stronie internetowej PSSE (Europejski Tydzień Szczepień- materiały edukacyjne; Zaszczepieni-bezpieczni - link do filmów; odra - materiały edukacyjne; Wiosna bez pneumokoków). Prowadzono edukację wśród pracowników biur podróży i innych placówek dot. szczepień przed wyjazdami zagranicznymi /26 jednostek - 47 osób/. W przekazie edukacyjnym z zakresu profilaktyki grypy zawarto informacje nt. szczepień ochronnych.
Zasięg działań bezpośrednich - 184 osoby.

Profilaktyka chorób nowotworowych

PSSE w Wałbrzychu podejmuje działania z zakresu profilaktyki chorób nowotworowych Prowadzona jest dystrybucja materiałów oraz rozmowy w trakcie imprez ogólnospołecznych. Z okazji Dnia Matki odbyła się akcja informacyjna w 24 przedszkolach Miasta i Powiatu Wałbrzyskiego w ramach Populacyjnego Programu Profilaktyki i Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy. Działaniami objęto 2662 dzieci, które otrzymały „Laurki" do kolorowania zapraszające mamy na badania cytologiczne.

Przeprowadzono akcję oświatowo-zdrowotną z okazji Dnia Kobiet w Centrum Aktywnego Wypoczynku Aqua Zdrój. Prowadzono rozmowy indywidualne, pogadanki, pomiary RR, przekazywano materiały edukacyjne. Działaniem bezpośrednim objęto 70 osób. Zorganizowano wystawkę w siedzibie PSSE /174 osoby/ oraz naradę i spotkania organizacyjne /26 osób/. Prowadzono edukację w punktach informacyjnych /3 punkty– 65 osób/.

Zasięg działań- 2997 osób.

Profilaktyka wszawicy – przeanalizowano sytuację w zakresie wszawicy- odbyły się narady, w trakcie których przekazano materiały otrzymane z WSSE do 4 placówek. Umieszczono informację na stronie internetowej PSSE. Opracowano i przesłano pismo wraz z materiałami edukacyjnymi do 70 placówek nauczania i wychowania.
Zasięg działań bezpośrednich- 82 osoby.

Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych

Edukację w zakresie zapobiegania chorobom zakaźnym /w tym WZW C, borelioza, żmije, kleszcze, itp./ prowadzono w trakcie działań w okresie wakacji. Edukacją objęto 1676 osób.

Ochrona antybiotyków. Europejski dzień wiedzy o antybiotykach

Przekazywano materiały edukacyjne w trakcie spotkań dotyczących profilaktyki grypy, wszawicy, szczepień ochronnych itp. do jednostek służby zdrowia i placówek nauczania i wychowania
/21 spotkań- 36 osób/. Prowadzono edukację w 2 punktach informacyjnych– 40 rozmów indywidualnych i przekazanie materiałów.
Zasięg działań bezpośrednich- 76 osób.

Zdrowotne skutki promieniowania UV

Tematyka została zawarta w przekazie edukacyjnym w okresie wakacji oraz działaniach dla ogółu społeczeństwa . Edukacją w omawianym zakresie objęto 2497 osób.

Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego i zimowego

Cel: Ograniczenie występowania wypadków i urazów oraz zagrożeń związanych z okresem ferii zimowych i wakacji. Adresaci działań: społeczność powiatu wałbrzyskiego ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Opracowano „Zalecenia zdrowotne na okres ferii zimowych", opracowano i przygotowano materiały do wykorzystania w akcji zimowej. W opracowaniu zalecono nasilenie działań edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i urazom dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych, kształtowania właściwych zachowań higienicznych chroniących przed chorobami zakaźnymi. Opracowanie przesłano do wszystkich szkół .

Przygotowano pakiety z materiałami edukacyjnymi min. z zakresu profilaktyki grypy, profilaktyki WZW A, bezpieczeństwa w trakcie uprawiania sportów i zabaw zimowych, profilaktyki uzależnień /zagrożenia zdrowotne związane z używaniem dopalaczy oraz czynnym i biernym paleniem papierosów/. Materiały edukacyjne wraz z zaleceniami przekazywane były kierownikom zimowego wypoczynku przez pracowników Sekcji OZiPZ oraz Sekcji HDM. Udzielano instruktaży metodycznych i merytorycznych.

Podjęto współpracę z jednostkami organizującymi zajęcia dla dzieci i młodzieży w okresie ferii. Prowadzono działania edukacyjne– punkty informacyjne, dystrybucję materiałów edukacyjnych, pogadanki oraz gry i zabawy w środowisku dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych i innych zorganizowanych formach spędzania wolnego czasu.

Prowadzono działania w ramach akcji letniej. Do placówek nauczania i wychowania przesłano obszerną informację wraz z materiałami edukacyjnymi dotyczącą zaleceń zdrowotnych na okres letni do wykorzystania w działaniach edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży. Opracowano materiały pomocne w prowadzeniu działań, które także we współpracy z Sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży były przekazywane kierownikom placówek wypoczynku letniego oraz opiekunom i pracownikom biur podróży i jednostek usługowych wraz z instruktażem metodycznym i merytorycznym.

Prowadzone były narady, spotkania organizacyjne, punkty informacyjno-edukacyjne /9/ oraz działania edukacyjne – pogadanki oraz konkursy, gry i zabawy w środowisku dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych i innych zorganizowanych formach wypoczynku. Prowadzono dystrybucję i ekspozycję materiałów edukacyjnych. Umieszczano informacje na stronach internetowych PSSE.
Zasięg podjętych działań: 3269 osób.

Dzień Seniora

Prowadzono działania w punktach edukacyjnych /4 punkty - 115 osób/ z zakresu promocji zdrowia osób starszych oraz profilaktyki grypy i udarów. Przekazano informacje i materiały w trakcie narady w OSK "Podzamcze" - 37 osób. Na stronie internetowej PSSE w Wałbrzychu umieszczono informację nt. konkursu dla seniorów.

Zasięg działań – 152 osoby.

Profilaktyka palenia tytoniu, zażywania alkoholu i innych środków psychoaktywnych

W ramach podtrzymywania efektów programu ***„Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych-KIK68”*** prowadzono działania informacyjne i edukacyjne.

Przeprowadzono 14 spotkań organizacyjnych w zakładach opieki zdrowotnej /instruktaże, dystrybucja materiałów - 25 osób/ oraz 1 instruktaż. Prowadzono edukację w punktach informacyjno-edukacyjnych w trakcie festynów, imprez oraz w ramach akcji oświatowo-zdrowotnych /7 działań - 390 osób/. Przekazano materiały wraz z instruktażem do Centrum Aktywnego Wypoczynku Aqua Zdrój dla kobiet korzystających z zajęć fitness. W trakcie podejmowanych działań prowadzono pomiary CO w wydychanym powietrzu /550 pomiarów/ połączone z rozmowami indywidualnymi. Ogólny zasięg działań: 966 osób.

Profilaktyka chorób układu krążenia

W trakcie działań podejmowanych dla ogółu społeczeństwa /imprezy, festyny, punkty edukacyjne, akcje oświatowo-zdrowotne - 26 wydarzeń/ prowadzono badania ciśnienia tętniczego krwi połączone z rozmowami indywidualnymi.
Zasięg działań: 710 osób.

Pozostałe informacje

Zakupiono 300 sztuk ustników do smokolyzera. Pozyskano z WORD-u opaski odblaskowe, które przekazywane były dzieciom i młodzieży w ramach interwencji „Bezpieczny wypoczynek” oraz zakupiono 1000 szt. opasek odblaskowych z logo Inspekcji Sanitarnej.

Uczestniczono w szkoleniach organizowanych przez WSSE we Wrocławiu i konferencji w PWSZ w Wałbrzychu oraz przeprowadzano szkolenia kaskadowe.

Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Wałbrzychu umieszczano informacje dotyczące prowadzonych programów, akcji informacyjno - edukacyjnych, sytuacji epidemiologicznej i profilaktyki.

Działalność kontrolna

Przeprowadzono ogółem 65 wizytacji w celu oceny realizowanych programów edukacyjnych inicjowanych i koordynowanych przez Inspekcję Sanitarną.